

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อกำหนดกรอบสาระกลยุทธ์

ระยะที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อกำหนดกรอบสาระกลยุทธ์

ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อกำหนดกรอบสาระกลยุทธ์ เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ และปัญหาดำเนินการตามนโยบาย ยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงาน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลจากการวิเคราะห์สภาพ และปัญหาดำเนินการตามนโยบาย ยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงาน กศน. พบว่า ในปีงบประมาณ 2550 เน้นการดำเนินงานเพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้มีคุณธรรม ความรู้ และมีทักษะการดำรงชีวิตบนพื้นฐาน

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในปีงบประมาณ 2551 ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนากลุ่มเป้าหมาย ให้มีคุณธรรมนำความรู้ มีทักษะการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ ให้ชุมชนใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต ต่อมาในปีงบประมาณ 2552 ส่งเสริม ผู้เรียน/ผู้รับบริการให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน/คุณภาพการศึกษา เรื่องความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีทักษะการทำงาน การพัฒนาคุณภาพชีวิต มีคุณธรรมนำความรู้ และมีทักษะการดำเนิน ชีวิตบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต่อมาแผนปฏิบัติการ 4 ปี (พ.ศ. 2551-2554) สำนักงาน กศน. ให้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และในปีงบประมาณ 2554-2556 กำหนดให้ สถานศึกษา กศน. เข้ารับการประเมินสถานศึกษา กศน.พอเพียง จากผลการประเมินมีข้อเสนอแนะ ต่อสำนักงานกศน.ให้เร่งดำเนินการสร้างความตระหนักแก่ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อน สถานศึกษา กศน.พอเพียง ดังนี้ ด้านสำนักงาน กศน. ควรจัดประชุมชี้แจงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆในพื้นที่ให้การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ อย่างจริงจัง ด้านสำนักงาน กศน.จังหวัด ควรจัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตามกิจกรรมงาน กศน. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านสถานศึกษาทุกแห่ง ควรจัดประชุมชี้แจง ครู พนักงาน ราชการและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนให้มีความรู้ ความเข้าใจ วิธีการ แนวทางการจัด กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเร่งพัฒนาการ จัดระบบฐานข้อมูล ระบบสารสนเทศ ทางคอมพิวเตอร์/ อินเทอร์เน็ต/ เว็บไซต์ ที่สามารถนำเสนอ ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นการจัดระบบบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถอ้างอิงได้ และให้บูรณาการกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงเข้าในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ การประเมินตัวบ่งชี้และเกณฑ์พิจารณา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ให้ยึดหลัก 3 ประการ คือ หลักเหตุผล พอประมาณ ภูมิคุ้มกัน และ 2 เงื่อนไข ด้านความรู้และคุณธรรม ให้สู่การปฏิบัติได้อย่างจริงจัง จากรายงานการประเมิน คุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 (พ.ศ. 2549-2553) เสนอแนะให้ สถานศึกษาจัดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง จากความรู้หรือประสบการณ์เดิมและเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ ควรนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล และนำผลไปวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และนำไปวางแผน ปรับปรุง พัฒนา อย่างเป็นระบบวงจร PDCA อย่างต่อเนื่อง และรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) เสนอแนะให้สถานศึกษาดำเนินงานบริหารตามระบบบริหาร คุณภาพ PDCA ครบวงจรอย่างมีประสิทธิภาพ ควรใช้ระบบ ICT มาใช้จัดระบบสารสนเทศให้เกิด ความคล่องตัว เป็นปัจจุบัน ทันต่อการใช้งาน ควรกำหนดทิศทางการพัฒนาและส่งเสริมพัฒนา

โครงการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อขยายศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่มีคุณภาพทุกตำบล ให้ชุมชนขับเคลื่อนโครงการอย่างต่อเนื่อง โดยผู้นำชุมชนดำเนินการแก้ปัญหาจนสำเร็จเป็นแบบอย่างของชุมชนเพื่อสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างยั่งยืน และสถานศึกษาควรพัฒนาผู้เรียนให้คิดเป็นทำเป็น เสริมสร้างผู้เรียนให้มีความตระหนักการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการ สทนากลุ่ม (Focus Group) คนต้นแบบ โชนที่ 1 ถิ่นวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ล้ำค่า และโชนที่ 2 ภูมิปัญญา อารยธรรมล้ำเลิศ

ผลวิเคราะห์การสนทนากลุ่ม (Focus Group) คนต้นแบบ ด้านสภาพและปัญหาการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า นโยบายสำนักงาน กศน. ที่ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติเพื่อการพึ่งตนเองได้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมอพื้นบ้าน ผู้นำเกษตรกร ประชาชนชาวบ้านต้นแบบในชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ มีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้สามารถพึ่งตนเองได้ ในชุมชนมีการรวมกลุ่มที่หลากหลาย เช่นกลุ่มทำนา กลุ่มปลูกหญ้าแฝก กลุ่มทำปุ๋ยหมัก กลุ่มอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่การรวมกลุ่มประกอบอาชีพทางการเกษตรของพื้นที่อำเภอโนนไทย ก็ต้องอาศัยน้ำฝน แหล่งน้ำไม่เพียงพอ สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดความภัยแล้ง ฝนทิ้งช่วงเป็นระยะเวลานาน มีน้ำท่วม เกิดปัญหาโรคระบาด เกิดปัญหาดินเสื่อมโทรมเพราะใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสม ตัวเกษตรกรขาดหลักประกันความมั่นคงในอาชีพ รายได้ไม่แน่นอน ขาดที่ดิน ทุน แรงงาน ขาดการวางแผนการผลิต ปุ๋ย สารเคมี น้ำมันเชื้อเพลิง มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเทคโนโลยีในการประกอบอาชีพ เพราะมีฐานะยากจน มีหนี้สินนอกระบบ และการได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรไม่ทั่วถึง แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรส่วนหนึ่งของอำเภอโนนไทยก็ได้พยายามหาแนวทางเพื่อการลดต้นทุนการผลิต โดยเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริง เรื่องการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพและสมุนไพรไล่แมลง ใช้เอง โดยได้รับคำแนะนำจากภูมิปัญญาชาวบ้าน หมอพื้นบ้าน เกษตรหมู่บ้าน และจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่การทำงานของหน่วยงานภาครัฐในอำเภอโนนไทย คงทำงานแบบต่างคนต่างทำ ขาดการวางแผนการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชนและประชาชน ขาดการประสานและประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ทำให้ประชาชนบางคนขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการจากหน่วยงานภาครัฐ สำหรับหน่วยงานรัฐ ได้แก่ ศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ได้จัดกิจกรรมและส่งเสริมสนับสนุน เรื่องการรวมกลุ่มอาชีพ ตามนโยบายการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ จัดทำหลักสูตรระยะสั้นที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ร่วมกับภูมิปัญญาชาวบ้าน วางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรระยะสั้น

หลักสูตรกลุ่มสนใจ ร่วมกับผู้เรียนและภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งผู้เรียนมีกิจกรรมการลดรายจ่าย การพัฒนาอาชีพเพื่อการเพิ่มรายได้ ด้วยการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และเรียนรู้การบริหารจัดการ กลุ่มเพื่อให้กลุ่มเกิดความยั่งยืน สำหรับสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดนครราชสีมา สนับสนุนเรื่อง การขุดบ่อน้ำเพื่อการเกษตร เมล็ดปอเทือง พต. พันธุ์หญ้าแฝก และโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงดิน สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ สนับสนุนสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน และศูนย์วิจัยพันธุ์ข้าว นครราชสีมา ส่งเสริมการตลาดและการวิจัย เรื่องการปลูกข้าวบนพื้นที่ดินเค็ม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) หัวหน้า กศน.

ตำบล

ผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง (Strength=S) จำแนกปัจจัยภายในหน่วยงาน

ด้านนโยบาย สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทุกรูปแบบ ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน มอบให้ครูบูรณาการหน่วยการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เข้าในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดทำแผนการเรียนรู้ “ลูกของพ่อ ต้องพอเพียง” จัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทุกระดับ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน และ การศึกษาตามอัธยาศัย อย่างต่อเนื่อง มีการกำกับ นิเทศผลการดำเนินงานในลักษณะเพื่อนร่วมเรียนรู้ ให้คำแนะนำ กำลังใจผู้เรียน เรื่องการลงมือปฏิบัติจริง เรื่องการลดต้นทุนการประกอบอาชีพ การจดบันทึกบัญชีต้นทุนการประกอบอาชีพ การนำกระบวนการคิดเป็นมาคิดวิเคราะห์ก่อนตัดสินใจ การประกอบอาชีพ และติดตามผลการพัฒนาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครู กศน. ได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ด้านหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จัดการศึกษาต่อเนื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน และการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยการเข้าร่วมประชุม สัมมนา การฝึกอบรม การทัศนศึกษาดูงาน อันเกี่ยวเนื่องมาจากโครงการพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และแหล่งเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จ ครบทุกคน ซึ่งครูได้นำความรู้และความสามารถมาใช้ในการ จัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักศึกษา/ผู้เรียน/ผู้รับบริการได้

ด้านนักศึกษา/ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ได้รับการเรียนรู้เรื่องกระบวนการคิดเป็น การทำบัญชีรายรับรายจ่ายในครัวเรือน และเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องการพออยู่ พอกิน พอใช้ การลดรายจ่ายในครัวเรือน การ ปลูกผักปลอดสารพิษไว้กินเอง ได้เรียนรู้วิธีการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ การปลูกปอเทือง การปลูก

หญ้าแฝกเพื่อปรับปรุงดิน การทำสารสมุนไพรไล่แมลง และการทำเตาเผาถ่านเพื่อทำน้ำส้มควันไม้ไล่แมลง เพื่อนำความรู้ไปใช้ครอบครัวเพื่อลดรายจ่าย ลดปริมาณการใช้สารเคมี และถ่ายทอดความรู้ให้กับเพื่อนบ้าน

ด้านการจัดการเรียนรู้ มีหลักสูตรที่หลากหลายที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรู้ได้ตามความสนใจ มีแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ซึ่งมีกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เช่น การไปเรียนรู้กับภูมิปัญญาชาวบ้าน การเข้าฐานการเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ที่ประสบผลสำเร็จ การเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น การทัศนศึกษาดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ด้านสื่อ มีบุคคลเป็นหนังสือที่มีชีวิต ที่มีความสำคัญมากที่สุดเพื่อถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ให้กับนักศึกษา/ผู้เรียน/ผู้รับบริการ เพราะสามารถสอบถามข้อสงสัยและโต้ตอบข้อสงสัยได้ ได้แก่ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน หมอพื้นบ้าน เกษตรหมู่บ้าน เกษตรตำบล ครู กศน. แหล่งเรียนรู้/ศูนย์การเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำตำบล และเอกสาร/หนังสือ/สื่ออิเล็กทรอนิกส์/บันทึกกิจกรรมการเรียนรู้

ด้านภาคีเครือข่าย หน่วยงานภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนภายในและนอกชุมชนบางส่วน เห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อชุมชน

ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness = W) จำแนกปัจจัยภายในหน่วยงาน

ด้านนโยบาย สำนักงาน กศน.กำหนดนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน จุดมุ่งหมายและผลสำเร็จการจัดกิจกรรมค่อนข้างทำได้ยากมาก การจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับจำนวนกลุ่มเป้าหมาย ค่าเช่า ส่งเสียทำให้สถานศึกษาไม่สามารถจัดกิจกรรมเพื่อการบริการผู้เรียน/ผู้รับบริการได้ทั่วถึงทุกพื้นที่ และไม่สามารถจัดกิจกรรมให้เกิดความยั่งยืนได้

ด้านสถานศึกษา สำนักงาน กศน.กำหนดแนวทางการดำเนินงานให้ครู กศน.สำรวจและคัดกรองผู้เรียน/ผู้รับบริการ ที่มีความต้องการและความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ตามเกณฑ์กลุ่มละ 15-20 คน ทำได้ค่อนข้างยาก เพราะชาวบ้านต้องประกอบอาชีพหรือติดภารกิจ ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมครบทุกขั้นตอน ทำให้ครูต้องมีการปรับแผน การจัดกิจกรรมขาดความต่อเนื่อง กิจกรรมไม่บรรลุเป้าหมาย และครู กศน. มีภารกิจงานประจำตามบทบาทหน้าที่ และงานเร่งด่วนแทรกซ้อนค่อนข้างมาก ทำให้ไม่สามารถติดตามจัดกิจกรรมตามแผนที่กำหนด

ด้านผู้เรียน/ผู้รับบริการ ตามเกณฑ์ กลุ่มละ 15-20 คน ส่วนหนึ่งไม่ว่าง ติดธุระมาเรียนรู้หรือไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกครั้ง ทำให้การเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ไม่ต่อเนื่อง บางคนเรียนรู้แล้วทำไม่ได้ ทำแล้วแต่ไม่ได้ผล เกิดความล้มเหลว เลิกเข้าร่วมกิจกรรม ผู้เรียน/ผู้รับบริการบางคนไม่นำความรู้ไปทำ ขาดต้นทุนการประกอบอาชีพ ประกอบกับประสบภัยธรรมชาติ ฝนทิ้งช่วง ไม่มีน้ำในการเพาะปลูกพืช น้ำเค็ม ดินเค็ม ดินไม่เหมาะกับการปลูกพืช และมีปัญหาหนี้สินจากภาคเกษตรกรรม

ด้านการจัดการเรียนรู้ มีการปรับแผนการเรียนรู้ หรือเลื่อนเวลาจัดการเรียนรู้ เนื่องจากผู้เรียน/ผู้รับบริการ ไม่ว่าง หรือติดกิจกรรมของชุมชน มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ของวิทยากร วัสดุ/อุปกรณ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ มีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เข้ารับการศึกษา ทำให้บางคนขาดทักษะการฝึกปฏิบัติจริง

ด้านภาคีเครือข่าย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้นำชุมชน บางแห่ง บางท่านไม่เห็นความสำคัญ หรือไม่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมของชุมชน การทำกิจกรรมขาดการประสานงาน ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกัน กิจกรรมบางเรื่องเกิดความซ้ำซ้อนเชิงงบประมาณและกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ กลุ่มเป้าหมายบางพื้นที่ได้รับการจากหลายหน่วยงาน แต่บางพื้นที่กลุ่มเป้าหมายไม่ได้รับโอกาสจากทุกหน่วยงาน สำหรับผู้นำชุมชนมีภารกิจมากต้องขับเคลื่อนภารกิจของทุกภาคส่วน บางท่านไม่มีเวลามีส่วนร่วม ขาดความรับผิดชอบเกี่ยวกับการประสานงาน การประชาสัมพันธ์ กิจกรรมให้ผู้เรียน/ผู้รับบริการทราบกิจกรรมในชุมชน บางครั้งไม่อยู่ในพื้นที่ทำให้มีอุปสรรคในการทำกิจกรรม

ผลการวิเคราะห์โอกาส (Opportunity = O) เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอก

สถานศึกษา ครู กศน. และผู้เรียน/ผู้รับบริการ มีโอกาสสร้างเครือข่ายในการเรียนรู้ มีการคัดเลือกและคัดกรองผู้เรียนที่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม มีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ/สนใจ เรื่องกระบวนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความพร้อมที่จะเสียสละพื้นที่ของตนเองในการฝึกปฏิบัติการเรียนรู้ มีเวลาในเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การทำแปลงสาธิตเพื่อการเรียนรู้ของคนในชุมชน เพื่อเป็นคนต้นแบบของกศน. โนนไทย ซึ่งมีกระบวนการพัฒนาสู่การเป็นผู้นำต้นแบบ ด้วยการเรียนรู้กับภูมิปัญญาชาวบ้าน แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน ที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ไปถ่ายทอดให้กับประชาชนในชุมชนตนเองตามความเหมาะสม เพื่อขยายผลเครือข่ายการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

ผลการวิเคราะห์อุปสรรค (Threat = T) เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอก

การทำงานในลักษณะภาคีเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐ ทุกภาคส่วน ขาดการบูรณาการหรือการทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย/ผู้รับบริการ พื้นที่บริการและสิ้นเปลืองงบประมาณ เวลา และบุคลากร

ขั้นตอนที่ 4 สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อประมวลกรอบกลยุทธ์เบื้องต้น

ผลการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกลยุทธ์สำนักงาน กศน. และกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ เพื่อประมวลกรอบสาระกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำเบื้องต้น ดังนี้

ตาราง 6 แสดงกรอบกลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาผู้นำต้นแบบ

ที่	กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ	แนวทางการพัฒนา
1	การพัฒนาความเข้มแข็งของผู้นำ	ผู้นำต้นแบบจะได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และความเป็นผู้นำที่เป็นแบบอย่าง ในการถ่ายทอดความรู้การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการออม ด้านการดำรงชีวิต ด้านการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและด้านการเอื้ออาทร (การแบ่งปัน/ช่วยเหลือกัน)
2	การพัฒนาจิตสาธารณะของผู้นำ	ผู้นำต้นแบบจะได้รับการพัฒนาให้มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม มีความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นสาธารณะ ในสิทธิและหน้าที่ที่จะดูแล และบำรุงรักษาร่วมกัน รู้จักความเสียสละ ความร่วมมือร่วมใจ ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเป็นหลักการในการดำเนินชีวิต ช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม
3	การพัฒนาความเป็นผู้นำ	ผู้นำต้นแบบจะได้รับการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพ ด้านทักษะ ความชำนาญในการทำงานการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้นำในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ และมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ด้วยวิธีการฝึกอบรม ปฐมนิเทศ การดูงาน การร่วมสัมมนา ทั้งในและนอกสถานที่ เพื่อจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ และมุ่งไปสู่

ที่	กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ	แนวทางการพัฒนา
		ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร
4	การพัฒนาทักษะการจัดการ	ผู้นำต้นแบบจะได้รับการพัฒนากระบวนการจัดระบบงาน และระบบคน ตั้งแต่การวางแผนดำเนินงาน การทำกิจกรรมต่างๆตามหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถทำงานด้วยความเรียบร้อย ราบรื่น สำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด รวมถึงการประเมินงานเพื่อปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น
5	การพัฒนาทักษะการสอน	ผู้นำต้นแบบจะได้รับการพัฒนาความชำนาญในพฤติกรรมการสอนที่ใช้ในการปฏิบัติงาน การฝึกทักษะการสอนก็เพื่อให้ผู้ฝึกเกิดความคล่องแคล่ว มั่นใจในการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ และแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองก่อนที่จะได้มีการสอนในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา
ผลการสังเคราะห์การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ ขั้นตอนที่ 1 ได้ดำเนินการดังนี้

1. สร้างกรอบสาระกลยุทธ์การพัฒนา (ฉบับร่าง)
2. สร้างแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ในการนำไปใช้ได้ ลักษณะของแบบประเมินความสอดคล้องเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (ศิริชัย กาณจนาวาสี, 2552)
3. นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อ แล้ววิเคราะห์ค่า IOC (Index of item objective congruence) ตามเกณฑ์ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่ายอมรับได้
4. แก้ไขแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ นำไปให้คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 คน และหัวหน้ากศน.ตำบล จำนวน 10 คน จำนวน 12 คน ประเมินความ

เหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ในการนำไปใช้ได้ เพื่อตรวจสอบยืนยันกลยุทธ์การพัฒนา ผู้นำต้นแบบ (ฉบับจริง) ก่อนนำไปใช้จริง

5. การเปรียบเทียบผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ ในการนำไปใช้ของผู้ทรงคุณวุฒิและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับศกน.อำเภอโนนไทย

6. การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ในการนำไปใช้ได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายละเอียดกลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ประโยชน์		
	\bar{x}	S.D.	การแปลผล	\bar{x}	S.D.	การแปลผล	\bar{x}	S.D.	การแปลผล
กลยุทธ์การพัฒนาความเข้มแข็งของผู้นำ									
1. กลยุทธ์การพัฒนาความเข้มแข็งของผู้นำ	4.60	0.39	มากที่สุด	4.20	0.39	มาก	4.20	0.39	มาก
2. กลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของผู้นำ	4.76	0.33	มากที่สุด	4.42	0.38	มาก	4.40	0.39	มาก
3. กลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของผู้นำ	4.73	0.44	มากที่สุด	4.62	0.47	มากที่สุด	4.91	0.16	มากที่สุด
4. กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการจัดการ	4.91	0.16	มากที่สุด	4.69	0.51	มากที่สุด	4.81	0.30	มากที่สุด
5. กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการสอน	4.20	0.18	มาก	4.05	0.19	มาก	4.30	0.17	มาก
ภาพรวม	4.64	0.30	มากที่สุด	4.40	0.39	มาก	4.54	0.28	มากที่สุด

ตาราง 7 ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ากลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบในภาพรวม.....ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.30 รองลงมา ด้านประโยชน์การนำไปใช้ได้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.28 และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.39 ซึ่งมีผลการประเมินเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 4.00

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

การสังเคราะห์แหล่งอ้างอิงกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ

1. ควรตรวจสอบเบื้องต้นบางกลยุทธ์ซึ่งอาจจะไม่ครอบคลุมให้ค้นคว้าเพิ่มเติม
2. ปรับข้อความรายละเอียดที่คล้ายคลึงกัน
3. ทบทวนการเขียนประเด็นกลยุทธ์ให้กระชับ ชัดเจน
4. จัดเรียงประเด็นกลยุทธ์ตามความสำคัญ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ในการนำไปใช้ได้ โดยคณะกรรมการสถานศึกษาและหัวหน้า กศน.ตำบล

รายละเอียดกลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	การ แปล ผล	\bar{X}	S.D.	การ แปล ผล	\bar{X}	S.D.	การ แปล ผล
กลยุทธ์การพัฒนาความเข้มแข็งของผู้นำ									
1. การวิเคราะห์ปัญหา ของตนเอง	4.75	0.45	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด	4.75	0.45	มากที่สุด
2. การวิเคราะห์สภาพ สิ่งแวดล้อมในชุมชน	4.67	0.49	มากที่สุด	4.58	0.51	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
3. การได้วิเคราะห์ ปัญหาและ สถานการณ์ภายใน และภายนอกชุมชน ร่วมกับผู้อื่น	4.58	0.51	มากที่สุด	4.50	0.52	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
4. การวางแผนการ ประกอบอาชีพร่วมกับ ผู้อื่น	4.83	0.39	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด	4.92	0.29	มากที่สุด
5. การดำเนินการตาม แผน	4.58	0.51	มากที่สุด	4.58	0.51	มากที่สุด	4.75	0.45	มากที่สุด
6. การจัดบัญชีต้นทุน และการวิเคราะห์ ต้นทุนการประกอบ	4.83	0.39	มากที่สุด	4.58	0.51	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด

รายละเอียดกลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ประโยชน์		
	\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล	\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล	\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล
อาชีพ									
7. การลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น	4.75	0.45	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด	4.75	0.45	มากที่สุด
8. การเพิ่มรายได้	4.83	0.39	มากที่สุด	4.58	0.51	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
9. การทำบัญชีรายรับรายจ่ายในครัวเรือน	4.92	0.29	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด	5.00	5.00	มากที่สุด
10. การพึ่งพาตนเอง	4.83	0.39	มากที่สุด	4.75	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวม	4.76	0.43	มากที่สุด	4.62	0.50	มากที่สุด	4.87	0.28	มากที่สุด

กลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของผู้นำ

1. การไม่สร้างปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2. การให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้อื่น	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4. ความรู้สึกการเป็นเจ้าของสิ่งที่เป็นสาธารณะ	4.58	0.51	มากที่สุด	4.58	0.51	มากที่สุด	4.75	0.45	มากที่สุด
5. การดูแลรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม	4.75	0.45	มากที่สุด	4.75	0.45	มากที่สุด	4.75	0.45	มากที่สุด
6. ความรับผิดชอบต่อนตนเองและผู้อื่น	4.83	0.39	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด

รายละเอียดกลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ประโยชน์		
	\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล	\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล	\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล
7. ความเสียสละเพื่อ ส่วนรวม	4.83	0.39	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
8. ความร่วมมือ ร่วม ใจ ทำงานเพื่อส่วนรวม	4.92	0.29	มากที่สุด	4.75	0.45	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
9. การดำเนินชีวิตตาม หลักธรรมคำสั่งสอนใน ทุกศาสนา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวม	4.88	0.23	มากที่สุด	4.86	0.24	มากที่สุด	4.89	0.23	มากที่สุด

กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นผู้นำ

1. การเรียนรู้ความ เป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลง	4.83	0.39	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
2. การทำงานแบบมุ่ง เน้นผลสำเร็จของงาน	4.83	0.39	มากที่สุด	4.75	0.45	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
3. การปรับเปลี่ยน ทัศนคติของตนเองเพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงานได้	4.92	0.29	มากที่สุด	4.58	0.51	มากที่สุด	4.92	0.29	มากที่สุด
4. การใช้กลยุทธ์ใน การทำงานให้ประสบ ผลสำเร็จ	4.92	0.29	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
5. การพัฒนาทักษะใน การสร้างองค์ความรู้ ให้กับตนเอง	4.83	0.39	มากที่สุด	4.75	0.45	มากที่สุด	4.92	0.29	มากที่สุด
	4.92	0.29	มากที่สุด	4.58	0.51	มากที่สุด	4.75	0.45	มากที่สุด

รายละเอียดกลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ประโยชน์		
	\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล	\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล	\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล
6. การแสวงหาแนว ทางการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น									
7. การสร้าง บรรยากาศในการ พัฒนางาน	4.92	0.29	มาก ที่สุด	4.75	0.45	มาก ที่สุด	4.92	0.29	มาก ที่สุด
8. การมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	5.00	0.00	มาก ที่สุด	4.67	0.49	มาก ที่สุด	5.00	0.00	มาก ที่สุด
9. การมีคุณธรรม จริยธรรม	5.00	0.00	มาก ที่สุด	4.92	0.29	มาก ที่สุด	5.00	0.00	มาก ที่สุด
ภาพรวม	4.91	0.26	มาก ที่สุด	4.70	0.46	มาก ที่สุด	4.89	0.28	มาก ที่สุด
กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการจัดการ									
1. การจัดระบบการ ทำงานและการ ประกอบอาชีพ	4.75	0.45	มาก ที่สุด	4.67	0.49	มาก ที่สุด	4.75	0.45	มาก ที่สุด
2. การวางตัวบุคคลใน การทำงานอย่าง เหมาะสม	4.83	0.39	มาก ที่สุด	4.50	0.80	มาก ที่สุด	4.75	0.45	มาก ที่สุด
3. การจัดกระบวนการ ทำงานอย่างมี ประสิทธิภาพ	4.75	0.45	มาก ที่สุด	4.67	0.65	มาก ที่สุด	4.83	0.39	มาก ที่สุด
4. ความสามารถในการ ทำงานให้บรรลุ วัตถุประสงค์	4.83	0.39	มาก ที่สุด	4.67	0.49	มาก ที่สุด	4.92	0.29	
5. การทำงานร่วมกับ ผู้อื่น	4.92	0.29	มาก ที่สุด	4.50	0.80	มาก ที่สุด	4.92	0.29	มาก ที่สุด

รายละเอียดกลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ประโยชน์		
	\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล	\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล	\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล
6. การแก้ปัญหาที่เป็นระบบ	4.83	0.39	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด	4.92	0.29	มากที่สุด
7. ความสามารถในการติดตามงาน	4.75	0.45	มากที่สุด	4.75	0.45	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
8. การชมเชยที่เหมาะสมกับสถานการณ์	5.00	0.00	มากที่สุด	4.58	0.51	มากที่สุด	4.92	0.29	มากที่สุด
9. การค้นคว้าหาความรู้ใหม่เสมอ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.75	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวม	4.85	0.31	มากที่สุด	4.64	0.57	มากที่สุด	4.87	0.35	มากที่สุด
กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการสอน									
1. ความชำนาญในการสอน	4.83	0.39	มากที่สุด	4.58	0.51	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
2. ความมั่นใจในการสอน	4.83	0.39	มากที่สุด	4.50	0.80	มากที่สุด	4.92	0.29	มากที่สุด
3. การมีทักษะในการสอนตามสภาพจริง	4.83	0.39	มากที่สุด	4.58	0.51	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
4. การสอนตามความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ของผู้เรียน	4.92	0.29	มากที่สุด	4.50	0.80	มากที่สุด	4.92	0.29	มากที่สุด
5. การสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	5.00	0.00	มากที่สุด	4.42	0.79	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
6. การสอนมีวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย	5.00	0.00	มากที่สุด	4.33	0.89	มากที่สุด	4.92	0.29	มากที่สุด

รายละเอียดกลยุทธ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ประโยชน์		
	\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล	\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล	\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล
7. การประเมินผลการ สอนด้วยวิธีการที่ หลากหลาย	5.00	0.00	มาก ที่สุด	4.75	0.45	มาก ที่สุด	4.83	0.39	มาก ที่สุด
8. การนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ได้	5.00	0.00	มาก ที่สุด	4.83	0.39	มาก ที่สุด	5.00	0.00	มาก ที่สุด
ภาพรวม	4.93	0.18	มาก ที่สุด	4.56	0.64	มาก ที่สุด	4.89	0.30	มาก ที่สุด

ตาราง 8 คณะกรรมการสถานศึกษา และหัวหน้ากศน.ตำบล เห็นว่ากลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ
ในภาพรวม.....ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
0.30 รองลงมา ด้านประโยชน์การนำไปใช้ได้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
0.28 และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64

**ผลการเปรียบเทียบผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ
ประโยชน์ในการนำไปใช้ของผู้ทรงคุณวุฒิและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกศน.อำเภอโนนไทย**

ผลการวิเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา
และหัวหน้ากศน.ตำบล จำนวน 12 คน ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และด้านประโยชน์
การนำไปใช้ได้ ภาพรวมรายการกลยุทธ์มีความสอดคล้องกันในประเด็น ดังนี้

ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบผลการประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์การนำไปใช้ได้ กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ

ที่	กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำ	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ประโยชน์	
		ผู้ทรงคุณวุฒิ	บุคลากร	ผู้ทรงคุณวุฒิ	บุคลากร	ผู้ทรงคุณวุฒิ	บุคลากร
1	กลยุทธ์การพัฒนาความเข้มแข็งของผู้นำ	4.60	4.76	4.20	4.62	4.20	4.87
2	กลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของผู้นำ	4.76	4.88	4.42	4.86	4.40	4.89
3	กลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของผู้นำ	4.73	4.91	4.62	4.70	4.91	4.89
4	กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการจัดการ	4.91	4.85	4.69	4.64	4.81	4.87
5	กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการสอน	4.20	4.93	4.05	4.56	4.30	4.89
ภาพรวม		4.64	4.87	4.40	4.68	4.54	4.88

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบผลการประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์การนำไปใช้ได้ กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ ระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับคน. อำเภอนนไทย ทั้ง 2 กลุ่ม เห็นว่า กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด และมากเหมือนกันในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์การนำไปใช้ได้ กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ ส่วนด้านความเป็นไปได้ ปรากฏว่าผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินอยู่ในระดับมาก

การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ

ผลการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ ใช้เทคนิค AWOT Analysis มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength = S) ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness = W) ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์โอกาส (Opportunity = O) ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์อุปสรรคหรือข้อจำกัด (Threat = T) โดยมีวิธีการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ 4 ด้าน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ทางกลยุทธ์ 2) การกำหนดทิศทาง 3) การวางกลยุทธ์ และ 4) การสื่อสารและการถ่ายทอดกลยุทธ์ โดยกำหนดวิธีการพัฒนาตนเอง ตามทฤษฎีของพีตเลอร์ หรือทฤษฎีของเฮอร์เชย์กับแบลนชาร์ด คือ 1) การเรียนรู้จากการทำงาน 2) การเรียนรู้จากคนอื่น 3) การเรียนรู้จากความผิดพลาด และ 4) การเรียนรู้จากการฝึกอบรม และ กำหนดรูปแบบการพัฒนาผู้นำต้นแบบ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การเตรียมการก่อนการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ 2) ขั้นตอนดำเนินการพัฒนาผู้นำต้นแบบ และ 3) ขั้นการติดตามและประเมินผล โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ดำเนินการ ดังนี้

1. การประชุมชี้แจงความเข้าใจทีมงานครูคน.
2. กำหนดผู้รับผิดชอบเขียนโครงการพัฒนาผู้นำต้นแบบ และวางแผนการพัฒนา ระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2558) บทบาทหน้าที่และออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ
3. กำหนดคุณสมบัติและคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายผู้เข้ารับการพัฒนา
4. กำหนดกระบวนการพัฒนาผู้นำต้นแบบหรือรูปแบบการพัฒนา
5. การจัดทำคู่มือประกอบการอบรมผู้นำต้นแบบการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
6. เตรียมบันทึกการเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ ภูมิปัญญา วิทยากร แหล่งการเรียนรู้ สถานที่ฝึกปฏิบัติการ ฯ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการพัฒนาผู้นำต้นแบบ ได้ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาผู้นำต้นแบบ เป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาผู้นำต้นแบบ เนื้อหาประกอบด้วย เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการทำการเกษตรธรรมชาติ (MOA) เรื่องการปลูกพืชตามฤดูกาล เรื่องการสาธิตและฝึกปฏิบัติจริงการปลูกพืชตามฤดูกาล ตามหลักเกษตรธรรมชาติ ที่ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย และที่บ้าน หลักสูตรการอบรม จำนวน 5 วัน

ระยะที่ 2 การพัฒนาผู้นำต้นแบบ เนื้อหาประกอบด้วย เรื่องหลักสูตร OTOP Mini MBA เรื่องการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน เรื่องภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอาชีพ และเรื่องการทำเว็บไซต์อาชีพ หลักสูตรการอบรม จำนวน 3 วัน

ระยะที่ 3 การพัฒนาผู้นำต้นแบบ เนื้อหาประกอบด้วย เรื่องกลยุทธ์การ พัฒนาผู้นำต้นแบบการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักสูตรการอบรม จำนวน 3 วัน และการศึกษาดูงาน ในปีงบประมาณ 2556-2558 จำนวน 3 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 ศึกษาดูงานที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอนมสามัคคี จังหวัดฉะเชิงเทรา เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการขยายพันธุ์หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปรับปรุงบำรุงดิน เรื่องการส่งเสริมการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร และเรื่องศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพด้านเกษตรกรรม

ครั้งที่ 2 ศึกษาดูงานที่ชุมชนแห่งการเรียนรู้บ้านสามขา หมู่ที่ 6 ตำบลหัวเสือ อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง เรื่องความเป็นมาการพัฒนาชุมชน กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ธนาคารสมอง ลองสแตย์ (ตีบปาละปัญญา) ธนาคารชุมชนบ้านสามขา ฝ่ายชลประทานและการป้องกันไฟป่า กลุ่มอาชีพ การลดหนี้ หรือปลดหนี้ หรือการแก้ไขปัญหาหนี้สินของพี่น้องเกษตรกร การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้และเป็นชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้

ครั้งที่ 3 ศึกษาดูงานที่ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านทุ่งกระโปรง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 5 ฐานการเรียนรู้ ได้แก่ ฐานการเรียนรู้เรื่องผักสมุนไพรพื้นบ้าน ฐานการเรียนรู้เรื่องผักพื้นบ้านปลอดสารพิษ ฐานการเรียนรู้เรื่องปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ฐานการเรียนรู้เรื่องสวนไม้ผลปลอดสารพิษ และฐานการเรียนรู้เรื่องแปรรูปกระเทียมสามรส และศึกษาหลักการบริหารบันได 6 ขั้นสู่ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านทุ่งกระโปรง ดังนี้ บันได ขั้นที่ 1 ท้องอ้อม (ดำเนินชีวิตยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) บันไดขั้นที่ 2 นอนอุ่น (มีการจัดเวรยามรักษาความสงบภายในหมู่บ้าน/ตำรวจชุมชน) บันไดขั้นที่ 3 มีทุน (ส่งเสริมการออม จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต) บันไดขั้นที่ 4 ไม่มีหนี้ (ส่งเสริมอาชีพเสริมรายได้พัฒนาสินค้าชุมชนและจัดตลาดนัดชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง) บันไดขั้นที่ 5 มีกองทุนสุขภาพดี (มีกองทุนสวัสดิการชุมชน) และ บันไดขั้นที่ 6 ไม่มีอบายมุข (มีหน่วยเฉพาะกิจของหมู่บ้านเฝ้าระวังการก่อเกิดอบายมุข)

สรุปผลการศึกษาดูงานของผู้นำต้นแบบ

ผลการวิเคราะห์การศึกษาดูงานของผู้นำต้นแบบ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอนมสามัคคี จังหวัดฉะเชิงเทรา ชุมชนแห่งการเรียนรู้บ้านสามขา หมู่ที่ 6 ตำบลหัวเสือ อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง และศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านทุ่งกระโปรง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ตามประเด็นที่กำหนดเพื่อการสนทนาซักถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และการจดบันทึกสิ่งที่ได้การเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลมารวบรวมที่สะท้อนภาพรวมด้วยกัน เรื่องการศึกษาชุมชน ผู้นำต้นแบบ ได้เรียนรู้เรื่องการวิเคราะห์ชุมชนทุนทางสังคม ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ การจัดทำแผนชุมชน การเสนอแผนชุมชนให้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์สภาพปัญหาของพื้นที่ การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และแนวทางในการแก้ปัญหา ศึกษาวิธีการทำงาน การบริหารจัดการความเข้มแข็ง การทำกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชน และการติดตาม การประเมินแบบง่ายก่อนดำเนินงาน ระหว่างดำเนินงานและสิ้นสุด การดำเนินงาน หลังจากนั้นแบ่งผู้นำต้นแบบ เป็น 3 กลุ่มความรู้ เพื่อสรุปและสะท้อนผล ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สรุปและสะท้อนผล เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้นำต้นแบบสะท้อนผลจากการศึกษาดูงานให้ฟังว่า ได้ข้อคิดว่า...ก่อนจะทำอะไรต้องคิดให้รอบคอบก่อน...ต้องทำด้วยความระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดหรือล้มเหลว...ต้องมีคุณธรรมไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น แต่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ผู้อื่น เมื่อกลับจากศึกษาดูงาน ผู้นำต้นแบบจะนำความรู้และประสบการณ์มาปฏิบัติ ดังนี้...จะการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง...ก่อนการทำอะไรต้องศึกษาสภาพภูมิอากาศ ฤดูกาล...การปลูกพืชผักต้องปลูกตามความเหมาะสมไม่ปลูกมากเกินไป ทำเท่าที่คนในครอบครัวพอจะทำได้...ลดการจ้างแรงงานซึ่งจะเป็นการเพิ่มรายจ่าย...การปลูกสมุนไพร...การปลูกผักปลอดสารพิษเพื่อการไว้กินในครอบครัว...การแบ่งปันให้เพื่อนบ้าน บางส่วนที่เหลือก็ขายเป็นรายได้

กลุ่มที่ 2 สรุปและสะท้อนผล เรื่องการแก้ปัญหาของชุมชนด้วยการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผู้นำต้นแบบสะท้อนผลจากการศึกษาดูงานให้ฟังว่า ได้ข้อคิดว่า...การศึกษาสภาพปัญหาของชุมชน...การหาแนวทางการแก้ปัญหาของชุมชนด้วยการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง...การพลิกฟื้นฟื้นดินเสื่อมสภาพ ที่ดินรกร้างว่างเปล่าด้วยอินทรีย์วัตถุ ปุ๋ยชีวภาพ วัสดุเหลือใช้จากการประกอบอาชีพการเกษตร...ลดการทำเกษตรเคมีด้วยการทำเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดสารพิษ... ลดต้นทุนในการผลิตด้วยการขยายพันธุ์ต้นไม้ใช้เอง...การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ...เพิ่มรายได้ด้วยการขยายพันธุ์ต้นไม้ การแปรรูปผักและผลไม้และการปลูกผักสมุนไพร พื้นที่บ้าน เมื่อกลับจากศึกษาดูงาน ผู้นำต้นแบบจะนำความรู้และประสบการณ์มาปฏิบัติ ดังนี้...ทำการเกษตรแบบผสมผสาน...ปลูกผักปลอดสารพิษ...รวมกลุ่มแปรรูปพริก ขยายพันธุ์ผักหวานป่า การปลูกมะนาว และปลูกพืชแบบหลุมพอเพียง

กลุ่มที่ 3 สรุปและสะท้อนผล เรื่องการบริหารจัดการ ผู้นำต้นแบบสะท้อนผลจากการศึกษาดูงานให้ฟังว่า ได้ข้อคิดว่า...ได้เรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการตนเองของชาวบ้าน...เมื่อเกิดปัญหาชาวบ้านจะแก้ปัญหาด้วยตนเองด้วยความรัก ความผูกพัน ความเอื้ออาทร...การไม่ต้องรอการช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก...การใช้วิถีชีวิตเป็นชุมชนพึ่งตนเอง...การบริหารจัดการชุมชน...การจัดการร้านค้าชุมชน...การรวมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์...ธนาคารสมอง...การจัดลงสเดย์ในหมู่บ้าน...การจัดทำแผนชีวิต...การปลูกสมุนไพร...มีการรวมกลุ่มอาชีพการนวดแผนโบราณและกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เมื่อกลับจากศึกษาดูงาน ผู้นำต้นแบบจะนำความรู้และประสบการณ์มาปฏิบัติ ดังนี้...การเอาชนะความยากจน...การแก้ไขปัญหาหนี้สิน...การทำบัญชีครัวเรือน...การลด

รายจ่ายที่ไม่จำเป็นด้วยการปลูกพืชผักไว้รับประทานเองในครัวเรือน...ลดการพึ่งพาสินค้าจากนอกชุมชน...สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยพ่อแม่ปู่ย่าตายาย...รวมกลุ่มเพื่อนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนมาจัดทำเป็นอาชีพเพื่อสร้างรายได้...ประสานภาคีเครือข่ายให้มาส่งเสริมสนับสนุน

ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ

ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจที่มีต่อกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำ ดังนี้

ตาราง 10 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้นำต้นแบบ

เพศ/คน	คิดเป็นร้อยละ	อายุ/คน	คิดเป็นร้อยละ	การศึกษา/คน	คิดเป็นร้อยละ
หญิง 19	63.33	51 ปีขึ้นไป 11 คน	36.66	มัธยมศึกษา ตอนปลาย 14 คน	46.66
ชาย 11	36.66	41 - 50 ปี 9 คน	30.00	สูงกว่ามัธยมศึกษา ตอนปลาย 10 คน	33.33
30	100	30 - 40 ปี 10 คน	3.30	มัธยมศึกษา ตอนต้น 2 คน	6.66

ตาราง 10 ข้อมูลทั่วไปของผู้นำต้นแบบ จำแนกตามเพศ เพศหญิง จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 และเพศชาย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.66 จำแนกตามอายุ อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.66 รองลงมา อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และน้อยที่สุดอายุระหว่าง 30 - 40 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 จำแนกตามการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.66 รองลงมา การศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และน้อยที่สุด ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.66

ตาราง 11 แสดงการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อกลยุทธ์การพัฒนาความเข้มแข็งของผู้นำ

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. การวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง	4.00	0.00	มาก
2. การวิเคราะห์สภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน	3.85	0.37	มาก
3. การได้วิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ภายในและ ภายนอกชุมชนร่วมกับผู้อื่น	3.65	0.49	มาก
4. การวางแผนการประกอบอาชีพร่วมกับผู้อื่น	3.70	0.47	มาก
5. การดำเนินการตามแผน	3.55	0.51	มาก
6. การจัดบัญชีต้นทุนและการวิเคราะห์ต้นทุนการ ประกอบอาชีพ	3.55	0.51	มาก
7. การลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น	3.55	0.51	มาก
8. การเพิ่มรายได้	4.00	0.00	มาก
9. การทำบัญชีรายรับรายจ่ายในครัวเรือน	3.55	0.51	มาก
10. การพึ่งพาตนเอง	4.00	0.00	มาก

จากตาราง 11 ผู้นำต้นแบบ มีความพึงพอใจ ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง การเพิ่มรายได้และการพึ่งพาตนเอง ค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 เท่ากัน รองลงมา ด้านการวิเคราะห์สภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.37 และด้านการวางแผนการประกอบอาชีพร่วมกับผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 3.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47

ตาราง 12 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจที่มีต่อกลยุทธ์พัฒนาจิตสาธารณะของผู้นำ

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. การไม่สร้างปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม	4.00	0.00	มาก
2. การให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้อื่น	3.80	0.62	มาก
3. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม	4.00	0.00	มาก
4. ความรู้สึกการเป็นเจ้าของสิ่งที่เป็นสาธารณะ	4.00	0.00	มาก
5. การดูแลรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม	3.70	0.47	มาก

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
6. ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น	4.00	0.00	มาก
7. ความเสียสละเพื่อส่วนรวม	4.00	0.00	มาก
8. ความร่วมมือ ร่วมใจ ทำงานเพื่อส่วนรวม	3.85	0.49	มาก
9. การดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสั่งสอนในทุกศาสนา	4.00	0.00	มาก

จากตาราง 12 ผู้นำต้นแบบ มีความพึงพอใจ ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการไม่สร้างปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ความรู้สึกการเป็นเจ้าของสิ่งที่เป็นสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ความเสียสละเพื่อส่วนรวม และการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสั่งสอนในทุกศาสนา ค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 รองลงมา ด้านความร่วมมือ ร่วมใจ ทำงานเพื่อส่วนรวม ค่าเฉลี่ย 3.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 และ ด้านการให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62

ตาราง 13 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจที่มีต่อกลยุทธ์การพัฒนาความเป็นผู้นำ

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. การเรียนรู้ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	3.80	0.41	มาก
2. การทำงานแบบมุ่งเน้นผลสำเร็จของงาน	3.80	0.41	มาก
3. การปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้	3.80	0.41	มาก
4. การใช้กลยุทธ์ในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ	3.70	0.47	มาก
5. การพัฒนาทักษะในการสร้างองค์ความรู้ให้กับตนเอง	3.80	0.41	มาก
6. การแสวงหาแนวทางการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.00	0.00	มาก
7. การสร้างบรรยากาศในการพัฒนางาน	3.55	0.51	มาก
8. การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.60	0.50	มาก
9. การมีคุณธรรม จริยธรรม	4.00	0.00	มาก

จากตาราง 13 ผู้นำต้นแบบ มีความพึงพอใจ ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการแสวงหาแนวทางการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการมีคุณธรรม จริยธรรมค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 เท่ากัน รองลงมา ด้านการเรียนรู้รู้ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การทำงานแบบมุ่งเน้นผลสำเร็จของงาน การปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานได้ และการพัฒนาทักษะในการสร้างองค์ความรู้ให้กับตนเอง เท่ากัน และ ด้านการใช้กลยุทธ์ในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ค่าเฉลี่ย 3.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47

ตาราง 14 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจที่มีต่อกลยุทธ์การพัฒนาทักษะการจัดการ

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. การจัดระบบการทำงานและการประกอบอาชีพ	3.75	0.44	มาก
2. การวางตัวบุคคลในการทำงานอย่างเหมาะสม	4.00	0.00	มาก
3. การจัดกระบวนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ	3.65	0.49	มาก
4. ความสามารถในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์	3.60	0.50	มาก
5. การทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.00	0.00	มาก
6. การแก้ปัญหาที่เป็นระบบ	3.60	0.50	มาก
7. ความสามารถในการติดตามงาน	3.45	0.51	มาก
8. การชมเชยที่เหมาะสมกับสถานการณ์	3.50	0.51	มาก
9. การค้นคว้าหาความรู้ใหม่เสมอ	3.45	0.51	มาก

จากตาราง 14 ผู้นำต้นแบบ มีความพึงพอใจ ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการวางตัวบุคคลในการทำงานอย่างเหมาะสม และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 เท่ากัน รองลงมา ด้านการจัดระบบการทำงานและการประกอบอาชีพ ค่าเฉลี่ย 3.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44 และ ด้านการจัดกระบวนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ย 3.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49

ตาราง 15 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจที่มีต่อกลยุทธ์การพัฒนาทักษะการสอน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ความชำนาญในการสอน	3.99	0.22	มาก
2. ความมั่นใจในการสอน	3.50	0.51	มาก
3. การมีทักษะในการสอนตามสภาพจริง	3.45	0.51	มาก
4. การสอนตามความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ของผู้เรียน	3.55	0.51	มาก
5. การสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	4.00	0.00	มาก
6. การสอนมีวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย	3.60	0.50	มาก
7. การประเมินผลการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.20	0.41	มาก
8. การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้	4.00	0.00	มาก

จากตาราง 15 ผู้นำต้นแบบ มีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ ค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 เท่ากัน รองลงมา ด้านความชำนาญในการสอน ค่าเฉลี่ย 3.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.22 และ ด้านการสอนมีวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย ค่าเฉลี่ย 3.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50

สรุปผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจที่มีต่อกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ จำนวน 30 คน ที่มีต่อกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ 5 กลยุทธ์ และ 47 ตัวชี้วัด ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาความเข้มแข็งของผู้นำ ประกอบด้วย 10 ตัวชี้วัด โดยรวมมีระดับความพึงพอใจ ระดับมากทุกตัวชี้วัด แต่ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด ด้านการวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง การเพิ่มรายได้และการพึ่งพาตนเอง ค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 เท่ากัน กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาจิตสาธารณะของผู้นำ ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด โดยรวมมีระดับความพึงพอใจ ระดับมากทุกตัวชี้วัด แต่ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด ด้านการไม่สร้างปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคม โดยรวม การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ความรู้สึกการเป็นเจ้าของสิ่งที่เป็นสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ความเสียสละเพื่อส่วนรวม และการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสั่งสอนในทุกศาสนา ค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาความเป็นผู้นำ ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด โดยรวมมีระดับความพึงพอใจระดับมากทุกตัวชี้วัด แต่ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด ด้านการแสวงหาแนวทางการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการมีคุณธรรม จริยธรรม

ค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 เท่ากัน กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาทักษะการจัดการ ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด โดยรวมมีระดับความพึงพอใจระดับมากทุกตัวชี้วัด แต่ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด ด้านการแสวงหาแนวทางการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 เท่ากัน และกลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาทักษะการสอน ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด โดยรวมมีระดับความพึงพอใจ ระดับมากทุกตัวชี้วัด แต่ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด ด้านการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ ค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 เท่ากัน

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบการเรียนรู้

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ จากคนต้นแบบ จำนวน 30 คน มาปรับปรุง และนำกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นรูปธรรมในชุมชน ไปขยายผลสู่กลุ่มเป้าหมาย 10 ตำบล จำนวน 80 คน ใช้ตารางเครื่องมือแกรน ได้ครอบครัวด้านแบบที่ทดลองใช้กลยุทธ์ จำนวน 63 คน ดังนี้

ตาราง 16 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	25	39.7
หญิง	38	60.3
รวม	63	100

ตาราง 16 ครอบครัวด้านแบบ เป็นเพศหญิง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 60.3 และเพศชาย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7

ตาราง 17 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	-	-
30 – 40 ปี	5	7.9
41- 50 ปี	26	41.3
51 ปีขึ้นไป	32	50.8
รวม	63	100

ตาราง 17 ครอบคลุมตัวต้นแบบ มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 รองลงมา อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 และน้อยที่สุด อายุระหว่าง 30 – 40 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.9

ตาราง 18 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	1	1.6
ประถมศึกษา	20	31.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	17	27.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	19	30.2
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	6	9.5
รวม	63	100

ตาราง 18 ครอบคลุมตัวต้นแบบ การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 รองลงมา การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0

ตาราง 19 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้นำต้นแบบที่มีต่อระดับจิตสำนึก

รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. การมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.33	0.61	มากที่สุด
2. การประเมินตนเอง รู้จักตนเอง ศักยภาพของตนเอง และรู้ปัญหาของตนเอง	4.17	0.38	มาก
3. การมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเองตาม ศักยภาพที่มีอยู่ในการแก้ปัญหา	4.30	0.53	มากที่สุด
4. การตั้งใจจะใช้ชีวิตอยู่อย่างพึ่งตนเองและทำประโยชน์ เพื่อส่วนรวม	4.50	0.37	มากที่สุด

ตาราง 19 ผู้นำต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ด้านความตั้งใจจะใช้ชีวิตอยู่อย่างพึ่งตนเองและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ค่าเฉลี่ย 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.37 รองลงมา ด้านการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ค่าเฉลี่ย 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 และ ด้านการมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเองตามศักยภาพที่มีอยู่ในการแก้ปัญหา ค่าเฉลี่ย 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53

ตาราง 20 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้นำต้นแบบที่มีต่อการอยู่อย่างพึ่งตนเองในระดับครอบครัว

รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. การทำกิจกรรมเพื่อลดรายจ่าย เช่น ลด ละ เลิก อบายมุข ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่สร้างหนี้	4.37	0.56	มากที่สุด
2. การทำกิจกรรมเพื่อลดต้นทุนการผลิต เช่น ผลิตปุ๋ย ชีวภาพ ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	4.00	0.64	มาก
3. การปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคในครัวเรือน	4.20	0.61	มาก
4. การดำเนินชีวิตดังกล่าวที่ว่า “ปลูกอย่างที่กินกินทุก อย่างที่ปลูก และใช้ทุกอย่างที่ทำ ทำทุกอย่างที่ใช้”	4.30	0.65	มาก
5. การปลูกพืชสมุนไพรเพื่อใช้ในการรักษาโรค	3.40	0.77	ปานกลาง
6. การรู้จักการออม มีเงินออม	3.90	0.48	มาก

ตาราง 20 ผู้นำต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ด้านการทำกิจกรรมเพื่อลดรายจ่าย เช่น ลด ละ เลิกอบายมุข ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่สร้างหนี้ ค่าเฉลี่ย 4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 รองลงมา ระดับมาก ด้านการดำเนินชีวิตตั้งค้ำถั่วที่ว่า “ปลูกอย่างที่กิน/กินทุกอย่างที่ปลูก และใช้ทุกอย่างที่ทำ ทำทุกอย่างที่ใช้” ค่าเฉลี่ย 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 และ ด้านการปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคในครัวเรือน ค่าเฉลี่ย 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61

ตาราง 21 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้นำต้นแบบที่มีต่อการมีวิถีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง

รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
7. การดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม	4.43	0.63	มากที่สุด
8. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่	3.53	0.54	มาก
9. การทำเกษตรแบบผสมผสาน	3.73	0.83	มาก
10. การทำเกษตรแบบไร่นาสวนผสม	3.33	0.96	ปานกลาง
11. การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	2.90	0.80	ปานกลาง
12. การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชน เช่น ด้านทุน ด้านอาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสวัสดิการ	3.70	0.65	มาก

ตาราง 21 ผู้นำต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ด้านการดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 รองลงมา ระดับมาก ด้านการทำเกษตรแบบผสมผสาน ค่าเฉลี่ย 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 และ ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชน เช่น ด้านทุน ด้านอาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสวัสดิการ ค่าเฉลี่ย 3.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65

ตาราง 22 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้นำต้นแบบที่มีต่อการรวมกลุ่มในสังคม
“อยู่รวมกันอย่างเอื้ออาทร”

รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
13. การมีความคิดที่จะแจกจ่าย แบ่งปันให้กับผู้อื่น	4.57	0.50	มากที่สุด
14. การลดการเห็นแก่ตัวเพื่อให้ได้เพื่อและเกิด วัฒนธรรมที่ดีในชุมชน	4.53	0.51	มากที่สุด
15. การมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ด้วยการรวมกลุ่มต่างๆ	4.20	0.61	มาก
16. การเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	3.57	0.77	มาก
17. การเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า หนึ่ง ตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)	3.17	1.12	ปานกลาง
18. การเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์น้ำและป่าไม้ชุมชน	3.20	1.03	ปานกลาง

ตาราง 22 ผู้นำต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด
ด้านการมีความคิดที่จะแจกจ่าย แบ่งปันให้กับผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50
รองลงมา ด้านการลดการเห็นแก่ตัวเพื่อให้ได้เพื่อและเกิดวัฒนธรรมที่ดีในชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.53 ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 และ ระดับมาก ด้านการมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง
ด้วยการรวมกลุ่มต่างๆ ค่าเฉลี่ย 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61

ตาราง 23 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้นำต้นแบบที่มีต่อความพอเพียงระดับ
ครอบครัว

รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. การมีความเป็นอยู่ที่พึงตนเองได้อย่างมีความสุข	4.57	0.57	มากที่สุด
2. การไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น	4.70	0.47	มากที่สุด
3. การไม่มีภาระหนี้สินตนเองและครอบครัว	3.83	0.70	มาก
4. การสามารถหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว	4.50	0.57	มากที่สุด
5. การมีเงินออมของครอบครัวและยกระดับรายได้ให้พ้น ความยากจน	4.07	0.69	มาก

ตาราง 23 ผู้นำต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ด้านการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 รองลงมา ด้านการมีความเป็นอยู่ที่พึงตนเองได้อย่างมีความสุข ค่าเฉลี่ย 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 และด้านการสามารถหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ค่าเฉลี่ย 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57

ตาราง 24 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้นำต้นแบบที่มีต่อความพอเพียงในระดับชุมชน

รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
6. การรวมกลุ่มเพื่อทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม	4.37	0.61	มากที่สุด
7. การสามารถจัดการทรัพยากรในชุมชนเพื่อการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและสมดุล	4.27	0.69	มากที่สุด
8. การมีความเป็นอยู่ที่พอเพียงและอยู่ในชุมชนอย่างอยู่เย็นเป็นสุข	4.57	0.57	มากที่สุด

ตาราง 24 ผู้นำต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ด้านการความเป็นอยู่ที่พอเพียงและอยู่ในชุมชนอย่างอยู่เย็นเป็นสุข ค่าเฉลี่ย 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 รองลงมา ด้านการรวมกลุ่มเพื่อทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ค่าเฉลี่ย 4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 และด้านการสามารถจัดการทรัพยากรในชุมชนเพื่อการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและสมดุล ค่าเฉลี่ย 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69

ตาราง 25 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้นำต้นแบบที่มีต่อความพอเพียงในระดับกลุ่ม

รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ชุมชนของท่านมีการรวมกลุ่มที่หลากหลาย	4.27	0.64	มากที่สุด
2. สมาชิกในชุมชนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน	4.13	0.68	มาก
3. ชุมชนของท่านมีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.23	0.57	มากที่สุด
4. ชุมชนของท่านมีการวางแผนพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	4.00	0.74	มาก

รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
5. ชุมชนของท่านมีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนแห่งความพอเพียง	3.93	0.83	มาก
6. ชุมชนของท่านเป็นชุมชนแห่งความพอเพียงตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.93	0.83	มาก

ตาราง 25 ผู้นำต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ด้านชุมชนของท่านมีการรวมกลุ่มที่หลากหลาย ค่าเฉลี่ย 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 รองลงมา ด้านชุมชนของท่านมีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 และ ระดับมาก ด้านสมาชิกในชุมชนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ค่าเฉลี่ย 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68

สรุปว่า ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้นำต้นแบบที่มีต่อการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นรูปธรรมในชุมชน ทั้ง 7 กิจกรรม 36 ตัวชี้วัด ดังนี้ กิจกรรมที่มีต่อระดับจิตสำนึก ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านการตั้งใจจะใช้ชีวิตอยู่อย่างพึ่งตนเองและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ค่าเฉลี่ย 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.37 กิจกรรมที่มีต่อการอยู่อย่างพึ่งตนเองในระดับครอบครัว 6 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านการทำกิจกรรมเพื่อลดรายจ่าย เช่น ลด ละ เลิกอบายมุข ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่สร้างหนี้ ค่าเฉลี่ย 4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 กิจกรรมที่มีต่อการมีวิถีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัดตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านการดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 กิจกรรมที่มีต่อการรวมกลุ่มในสังคม “อยู่รวมกันอย่างเอื้ออาทร” ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านการมีความคิดที่จะแจกจ่าย แบ่งปันให้กับผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 กิจกรรมที่มีต่อความพอเพียงระดับครอบครัว ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 กิจกรรมที่มีต่อความพอเพียงในระดับชุมชน ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านการความเป็นอยู่ที่พอเพียงและอยู่ในชุมชนอย่างอยู่เย็นเป็นสุข ค่าเฉลี่ย 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 และ กิจกรรมที่มีต่อความพอเพียงในระดับกลุ่ม ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านชุมชนมีการรวมกลุ่มที่หลากหลาย ค่าเฉลี่ย 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64

ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของชุมชนต้นแบบที่มีต่อการขยายผลกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์ชุมชนต้นแบบที่มีต่อการขยายผลกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

ตาราง 26 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	36	30.5
หญิง	82	69.5
รวม	118	100

ตาราง 26 ชุมชนต้นแบบ เป็นเพศหญิง จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 69.5 และเพศชาย จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5

ตาราง 27 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	-	-
30 – 40 ปี	35	29.7
41- 50 ปี	40	33.9
51 ปีขึ้นไป	43	36.4
รวม	118	100

ตาราง 27 ชุมชนต้นแบบ มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมา อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 และน้อยที่สุด อายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7

ตาราง 28 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	6	5.10
ประถมศึกษา	27	22.9
มัธยมศึกษาตอนต้น	34	28.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย	30	25.4
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	21	17.8
รวม	118	100

ตาราง 28 ชุมชนต้นแบบ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8 รองลงมา การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4 และน้อยที่สุด การศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.10

ตาราง 29 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลสถานะเกี่ยวข้องกับชุมชนต้นแบบ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้เรียน/สมาชิก	96	81.4
ครู กศน.	19	16.1
เจ้าหน้าที่งานการศึกษาต่อเนื่อง	1	0.80
ภาคีเครือข่าย	2	1.70
รวม	118	100

ตาราง 29 ความเกี่ยวข้องกับชุมชนต้นแบบ ส่วนใหญ่ ด้านผู้เรียน/สมาชิก จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 81.4 รองลงมา ด้านครู กศน. จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 และน้อยที่สุด ด้านเจ้าหน้าที่งานการศึกษาต่อเนื่อง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80

ตาราง 30 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครอบครัวต้นแบบที่มีต่อระดับจิตสำนึก

ระดับจิตสำนึก	รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ระดับจิตสำนึก	1. การมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.06	0.69	มาก
	2. ความสามารถประเมินตนเอง รู้จักตนเอง ศักยภาพของตนเอง และรู้ปัญหาของตนเอง	3.97	0.65	มาก
	3. การมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเองตามศักยภาพที่มีอยู่ในการแก้ปัญหา	4.03	0.74	มาก
	4. ความตั้งใจจะใช้ชีวิตอยู่อย่างพึ่งตนเองและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม	4.06	0.69	มาก

ตาราง 30 ครอบครัวต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมาก ด้านการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและท่านตั้งใจจะใช้ชีวิตอยู่อย่างพึ่งตนเองและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ค่าเฉลี่ย 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 รองลงมา ด้านแนวคิดในการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเองตามศักยภาพที่มีอยู่ในการแก้ปัญหา ค่าเฉลี่ย 4.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 และ ด้านสามารถประเมินตนเอง รู้จักตนเอง ศักยภาพของตนเอง และรู้ปัญหาของตนเอง ค่าเฉลี่ย 3.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65

ตาราง 31 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครอบครัวต้นแบบที่มีต่อการอยู่อย่าง
พึงตนเองในระดับครอบครัว

ระดับปฏิบัติ	รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
อยู่อย่างพึง ตนเองในระดับ ครอบครัว	1. การทำกิจกรรมเพื่อลดรายจ่าย เช่น ลด ละ เลิกอบายมุข ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ สร้างหนี้	4.11	0.74	มาก
	2. การทำกิจกรรมเพื่อลดต้นทุนการ ผลิต เช่น ผลิตปุ๋ยชีวภาพ ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	3.94	0.88	มาก
	3. การปลูกผัก/เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคใน ครัวเรือน	4.05	0.91	มาก
	4. การดำเนินชีวิตตั้งค้ำถั่วที่ว่า ปลูกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก ใช้ทุกอย่างที่ทำ ทำทุกอย่างที่ใช้	3.95	0.85	มาก
	5. การปลูกพืชสมุนไพรเพื่อใช้ในการ รักษาโรค	3.76	0.95	มาก
	6. การรู้จักการออม มีเงินออม	4.13	0.71	มาก

ตาราง 31 ครอบครัวต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมาก
ด้านรู้จักการออม มีเงินออม ค่าเฉลี่ย 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71 รองลงมา ด้านทำกิจกรรม
เพื่อลดรายจ่าย เช่น ลด ละ เลิกอบายมุข ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่สร้างหนี้ ค่าเฉลี่ย 4.11 ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน 0.74 และ ด้านปลูกพืชสมุนไพรเพื่อใช้ในการรักษาโรค ค่าเฉลี่ย 3.76 ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน 0.95

ตาราง 32 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครอบครัวต้นแบบที่มีต่อระดับการมีวิถีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง

ระดับปฏิบัติ	รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
มีวิถีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง	7. การดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม	4.13	0.75	มาก
	8. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่	3.78	0.85	มาก
	9. การทำเกษตรแบบผสมผสาน	3.62	0.89	มาก
	10. การทำเกษตรแบบไร้นาสวนผสม	3.62	0.89	มาก
	11. การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	3.48	0.95	ปานกลาง
	12. การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชน เช่น ด้านทุน ด้านอาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสวัสดิการ	3.78	0.85	มาก

ตาราง 32 ครอบครัวต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมาก ด้านการดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75 รองลงมา ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชน เช่น ด้านทุน ด้านอาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสวัสดิการ ค่าเฉลี่ย 3.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.01 และระดับปานกลาง ด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ค่าเฉลี่ย 3.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95

ตาราง 33 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครอบครัวต้นแบบที่มีต่อการอยู่ร่วมกัน
อย่างเอื้ออาทร

ระดับปฏิบัติ	รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
รวมกลุ่มใน สังคม “อยู่ รวมกันอย่าง เอื้ออาทร”	13. การมีความคิดที่จะแจกจ่าย แบ่งปันให้กับผู้อื่น	3.97	0.80	มาก
	14. การลดการเห็นแก่ตัวเพื่อให้ได้เพื่อ และเกิดวัฒนธรรมที่ดีในชุมชน	4.06	0.72	มาก
	15. การมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ชุมชน เกิดความเข้มแข็งด้วยการรวมกลุ่ม	4.00	0.74	มาก
	16. การเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต	3.97	0.80	มาก
	17. การเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มผู้ ประกอบสินค้า หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)	3.87	0.85	มาก
	18. การเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์น้ำ และป่าไม้ชุมชน	3.62	0.89	มาก

ตาราง 33 ครอบครัวต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมาก
ด้านลดการเห็นแก่ตัวเพื่อให้ได้เพื่อและเกิดวัฒนธรรมที่ดีในชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.06 ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน 0.72 รองลงมา ด้านการมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งด้วยการรวมกลุ่ม
ต่างๆ ค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 และ ด้านท่านเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ
ผลิต ค่าเฉลี่ย 3.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80

ตาราง 34 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครอบครัวต้นแบบที่มีต่อความพอเพียงระดับครอบครัว

ระดับบังเกิดและรับผลจากการปฏิบัติ	รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ความพอเพียงระดับครอบครัว	1. การมีความเป็นอยู่ที่พึงตนเองได้อย่างมีความสุข	3.98	0.85	มาก
	2. การไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น	4.00	0.76	มาก
	3. การไม่มีภาระหนี้สินตนเองและครัวครอบ	3.63	0.94	มาก
	4. ความสามารถหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว	3.84	0.85	มาก
	5. การมีเงินออมของครอบครัวและยกระดับรายได้ให้พ้นความยากจน	3.81	0.86	มาก

ตาราง 34 ครอบครัวต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมาก ด้านไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76 รองลงมา ด้านมีความเป็นอยู่ที่พึงตนเองได้อย่างมีความสุข ค่าเฉลี่ย 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.85 และ ด้านไม่มีภาระหนี้สินตนเองและครัวครอบ ค่าเฉลี่ย 3.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.94

ตาราง 35 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครอบครัวต้นแบบที่มีต่อความพอเพียงในระดับชุมชน

ระดับบังเกิดและรับผลจากการปฏิบัติ	รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ความพอเพียงในระดับชุมชน	6. การรวมกลุ่มเพื่อทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม	3.70	0.87	มาก
	7. ความสามารถจัดการทรัพยากรในชุมชนเพื่อการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและสมดุล	3.70	0.87	มาก
	8. การมีความเป็นอยู่ที่พอเพียงและอยู่ในชุมชนอย่างอยู่เย็นเป็นสุข	3.84	0.77	มาก

ตาราง 35 ครอบครัวยุคใหม่ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมาก ด้านความเป็นอยู่ที่พอเพียงและอยู่ในชุมชนอย่างอยู่เย็นเป็นสุข ค่าเฉลี่ย 3.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77 รองลงมา ด้านรวมกลุ่มเพื่อทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และด้านสามารถจัดการทรัพยากรในชุมชนเพื่อการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและสมดุล ค่าเฉลี่ย 3.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77 เท่ากัน

ตาราง 36 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครอบครัวยุคใหม่ที่มีต่อความพอเพียงในระดับกลุ่ม

ระดับบังเกิดและรับผลจากการปฏิบัติ	รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ความพอเพียงในระดับกลุ่ม	1. ชุมชนของท่านมีการรวมกลุ่มที่หลากหลาย	3.79	0.85	มาก
	2. สมาชิกในชุมชนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน	3.86	0.82	มาก
	3. ชุมชนของท่านมีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.79	0.83	มาก
	4. ชุมชนของท่านมีการวางแผนพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	3.81	0.82	มาก
	5. ชุมชนของท่านมีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนแห่งความพอเพียง	3.86	0.69	มาก
	6. ชุมชนของท่านเป็นชุมชนแห่งความพอเพียงตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.86	0.72	มาก

ตาราง 36 ครอบครัวยุคใหม่ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมาก ด้านสมาชิกในชุมชนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ค่าเฉลี่ย 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 รองลงมา ด้านชุมชนของท่านเป็นชุมชนแห่งความพอเพียงตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ค่าเฉลี่ย 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 และ ด้านชุมชนของท่านมีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83

สรุปว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจครอบครัวต้นแบบ ที่มีต่อ 7 กิจกรรม 36 ตัวชี้วัด ดังนี้ กิจกรรมที่มีต่อระดับจิตสำนึก ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมาก การมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านความตั้งใจจะใช้ชีวิตอยู่อย่างพึ่งตนเองและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ค่าเฉลี่ย 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 กิจกรรมที่มีต่อการอยู่อย่างพึ่งตนเองในระดับครอบครัว 6 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ด้านการรู้จักการออม มีเงินออม ค่าเฉลี่ย 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71 กิจกรรมที่มีต่อการมีวิถีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ด้านการดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75 กิจกรรมที่มีต่อการรวมกลุ่มในสังคม “อยู่รวมกันอย่างเอื้ออาทร” ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ด้านการลดการเห็นแก่ตัวให้ได้เพื่อและเกิดวัฒนธรรมที่ดีในชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 กิจกรรมที่มีต่อความพอเพียงระดับครอบครัว ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ด้านการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76 กิจกรรมที่มีต่อความพอเพียงในระดับชุมชน ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ด้านการมีความเป็นอยู่ที่พอเพียงและอยู่ในชุมชนอย่างอยู่เย็นเป็นสุข ค่าเฉลี่ย 3.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77 และ กิจกรรมที่มีต่อความพอเพียงในระดับกลุ่ม ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ด้านสมาชิกในชุมชนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ด้านชุมชนของท่านมีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนแห่งความพอเพียง และด้านชุมชนของท่านเป็นชุมชนแห่งความพอเพียงตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ค่าเฉลี่ย 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 เท่ากัน

ตาราง 37 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของชุมชนต้นแบบที่มีต่อระดับจิตสำนึก

ระดับจิตสำนึก	รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
ระดับจิตสำนึก	1. การมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.13	0.66	มาก
	2. ความสามารถประเมินตนเอง รู้จัก ตนเอง ศักยภาพของตนเอง และรู้ ปัญหาของตนเอง	3.96	0.70	มาก
	3. การมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตแบบ พึ่งตนเองตามศักยภาพที่มีอยู่ในการ แก้ปัญหา	4.10	0.65	มาก
	4. ความตั้งใจจะใช้ชีวิตอยู่อย่าง พึ่งตนเองและทำประโยชน์เพื่อ ส่วนรวม	4.25	0.66	มาก

ตาราง 37 ชุมชนต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมาก ด้านความตั้งใจจะใช้ชีวิตอยู่อย่างพึ่งตนเองและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 รองลงมา ด้านมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ค่าเฉลี่ย 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 และ ด้านสามารถประเมินตนเอง รู้จักตนเอง ศักยภาพของตนเอง และรู้ปัญหาของตนเอง ค่าเฉลี่ย 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70

ตาราง 38 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของชุมชนต้นแบบที่มีต่อการอยู่อย่างพึ่งตนเองในระดับครอบครัว

ระดับปฏิบัติ	รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
อยู่อย่างพึ่งตนเองในระดับครอบครัว	1. การทำกิจกรรมเพื่อลดรายจ่าย เช่น ลด ละ เลิกอบายมุข ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่สร้างหนี้	4.23	0.66	มาก
	2. การทำกิจกรรมเพื่อลดต้นทุนการผลิต เช่น ผลิตปุ๋ยชีวภาพ ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	3.95	0.79	มาก
	3. การปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคในครัวเรือน	4.06	0.77	มาก
	4. การดำเนินชีวิตตั้งค้ำถั่วที่ว่า ปลูกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก ใช้ทุกอย่างที่ทำ ทำทุกอย่างที่ใช้	4.14	0.68	มาก
	5. การปลูกพืชสมุนไพรเพื่อใช้ในการรักษาโรค	3.73	0.79	มาก
	6. การรู้จักการออม/มีเงินออม	4.36	0.92	มาก

ตาราง 38 ชุมชนต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมาก ด้านรู้จักการออม มีเงินออม ค่าเฉลี่ย 4.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.92 รองลงมา ด้านทำกิจกรรมเพื่อลดรายจ่าย เช่น ลด ละ เลิกอบายมุข ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่สร้างหนี้ ค่าเฉลี่ย 4.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 และ ด้านปลูกพืชสมุนไพรเพื่อใช้ในการรักษาโรค ค่าเฉลี่ย 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79

ตาราง 39 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของชุมชนต้นแบบที่มีต่อการมีวิถีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง

ระดับปฏิบัติ	รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
มีวิถีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง	7. การดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม	4.31	0.67	มาก
	8. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่	3.68	0.79	มาก
	9. การทำเกษตรแบบผสมผสาน	3.68	0.88	มาก
	10. การทำเกษตรแบบไร่นาสวนผสม	3.45	0.97	ปานกลาง
	11. การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	3.22	0.99	ปานกลาง
	12. การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชน เช่น ด้านทุน ด้านอาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสวัสดิการ	3.73	0.90	มาก

ตาราง 39 ชุมชนต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมาก ด้านการดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67 รองลงมา ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชน เช่น ด้านทุน ด้านอาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสวัสดิการ ค่าเฉลี่ย 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 และ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ค่าเฉลี่ย 3.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99

ตาราง 40 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของชุมชนต้นแบบที่มีต่อการรวมกลุ่มในสังคมอยู่รวมกันอย่างเอื้ออาทร

ระดับปฏิบัติ	รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
รวมกลุ่มในสังคม “อยู่รวมกันอย่างเอื้ออาทร”	13. การมีความคิดที่จะแจกจ่ายแบ่งปันให้กับผู้อื่น	4.35	0.72	มาก
	14. การลดการเห็นแก่ตัวเพื่อให้ได้เพื่อและเกิดวัฒนธรรมที่ดีในชุมชน	4.31	0.72	มาก
	15. การมีส่วนร่วมช่วยส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งด้วยการรวมกลุ่ม	4.18	0.76	มาก

ระดับปฏิบัติ	รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	16. การเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	3.77	0.94	มาก
	17. การเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)	3.45	0.97	ปานกลาง
	18. การเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์น้ำและป่าไม้ชุมชน	3.22	0.99	ปานกลาง

ตาราง 40 ชุมชนต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมาก ด้านความคิดที่จะแจกจ่าย แบ่งปันให้กับผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 รองลงมา ด้านลดการเห็นแก่ตัวเพื่อให้ได้เพื่อและเกิดวัฒนธรรมที่ดีในชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 และ ด้านมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งด้วยการรวมกลุ่มต่างๆ ค่าเฉลี่ย 4.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76

ตาราง 41 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของชุมชนต้นแบบที่มีต่อความพอเพียงระดับครอบครัว

ระดับบังเกิดและรับผลจากการปฏิบัติ	รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ความพอเพียงระดับครอบครัว	1. การมีความเป็นอยู่ที่พึงตนเองได้อย่างมีความสุข	4.33	0.84	มาก
	2. การไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น	4.36	0.79	มาก
	3. การไม่มีภาระหนี้สินตนเองและครอบครัว	3.97	0.78	มาก
	4. ความสามารถหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว	4.25	0.74	มาก
	5. การมีเงินออมของครอบครัวและยกระดับรายได้ให้พ้นความยากจน	3.98	0.77	มาก

ตาราง 41 ชุมชนต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมาก ด้านการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79 รองลงมา ด้านมีความเป็นอยู่ที่พึงตนเองได้อย่างมีความสุข ค่าเฉลี่ย 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84 และ ด้านการไม่มีภาระหนี้สินตนเองและครัวเรือน ค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74

ตาราง 42 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของชุมชนต้นแบบที่มีต่อความพอเพียง ในระดับชุมชน

ระดับบังเกิด และรับผลจาก การปฏิบัติ	รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
ความพอเพียง ในระดับชุมชน	6. การรวมกลุ่มเพื่อทำประโยชน์เพื่อ ส่วนรวม	4.11	0.77	มาก
	7. ความสามารถจัดการทรัพยากรใน ชุมชนเพื่อการดำเนินชีวิตได้อย่าง ถูกต้องและสมดุล	4.09	0.78	มาก
	8. การมีความเป็นอยู่ที่พอเพียงและอยู่ ในชุมชนอย่างอยู่เย็นเป็นสุข	4.20	0.72	มาก

ตาราง 42 ชุมชนต้นแบบ มีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมาก ด้านความเป็นอยู่ที่พอเพียงและอยู่ในชุมชนอย่างอยู่เย็นเป็นสุข ค่าเฉลี่ย 4.20 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.72 รองลงมา ด้านการรวมกลุ่มเพื่อทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ค่าเฉลี่ย 4.11 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77 และ ด้านสามารถจัดการทรัพยากรในชุมชนเพื่อการดำเนินชีวิตได้อย่าง ถูกต้องและสมดุล ค่าเฉลี่ย 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78

ตาราง 43 แสดงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของชุมชนต้นแบบที่มีต่อความพอเพียง
ในระดับกลุ่ม

ระดับบังเกิด และรับผลจาก การปฏิบัติ	รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
ความพอเพียง ในระดับกลุ่ม	1. ชุมชนของท่านมีการรวมกลุ่มที่ หลากหลาย	4.13	0.80	มาก
	2. สมาชิกในชุมชนได้ร่วมแลกเปลี่ยน เปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน	4.17	0.76	มาก
	3. ชุมชนของท่านมีการสืบทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.15	0.72	มาก
	4. ชุมชนของท่านมีการวางแผนพัฒนา ชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	3.98	0.74	มาก
	5. ชุมชนของท่านมีการสร้างเครือข่าย เชื่อมโยงระหว่างชุมชนแห่งความ พอเพียง	3.84	0.82	มาก
	6. ชุมชนของท่านเป็นชุมชนแห่งความ พอเพียงตามแนวทางหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	3.93	0.79	มาก

ตาราง 43 ชุมชนต้นแบบมีระดับความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับมาก ด้านสมาชิกในชุมชนได้ร่วมแลกเปลี่ยนเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ค่าเฉลี่ย 4.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76 รองลงมา ด้านชุมชนของท่านมีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 และ ด้านชุมชนของท่านมีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนแห่ง ความพอเพียง ค่าเฉลี่ย 3.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82

สรุปว่า ผลการศึกษาาระดับความพึงพอใจของชุมชนต้นแบบที่มีต่อการขยายผล กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบสู่ชุมชนต้นแบบ ทั้ง 10 ตำบล ปีงบประมาณ 2558 ความพึงพอใจของผู้นำต้นแบบที่มีต่อระดับจิตสำนึก ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ด้านความตั้งใจจะใช้ชีวิตอยู่อย่างพึ่งตนเองและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 ความพึงพอใจของผู้นำต้นแบบที่มีต่อการอยู่อย่างพึ่งตนเองในระดับครอบครัว ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ด้านการรู้จักการออม/

มีเงินออม ค่าเฉลี่ย 4.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.92 ความพึงพอใจของผู้นำต้นแบบที่มีต่อการมีวิถีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ด้านการดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67 ความพึงพอใจของผู้นำต้นแบบที่มีต่อการรวมกลุ่มในสังคม อยู่รวมกันอย่างเอื้ออาทร ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ด้านการมีความคิดที่จะแจกจ่ายแบ่งปันให้กับผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 ความพึงพอใจของผู้นำต้นแบบที่มีต่อความพอเพียงระดับครอบครัว ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ด้านการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79 ความพึงพอใจของผู้นำต้นแบบที่มีต่อความพอเพียงในระดับชุมชน ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ด้านการมีความเป็นอยู่ที่พอเพียงและอยู่ในชุมชนอย่างอยู่เย็นเป็นสุข ค่าเฉลี่ย 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 และความพึงพอใจของผู้นำต้นแบบที่มีต่อความพอเพียงในระดับกลุ่ม ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ด้านสมาชิกในชุมชนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ค่าเฉลี่ย 4.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76

ผลการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของครอบครัวต้นแบบและชุมชนต้นแบบที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยและทีมงาน วิเคราะห์พฤติกรรมการแสดงออกของครอบครัวต้นแบบและชุมชนต้นแบบที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยลงพื้นที่ให้ผู้นำต้นแบบสะท้อนสิ่งที่ปฏิบัติ และสังเกตพฤติกรรม โดยจำแนกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการลดรายจ่าย ได้ทำนาปลูกข้าวเจ้าเป็นหลัก ส่วนใหญ่ปลูกไว้เพื่อการบริโภคในครัวเรือน ที่เหลือบ้างก็จำหน่าย เป็นรายได้ไปใช้จ่ายหนี้และเก็บไว้ใช้จ่ายในครัวเรือน...มีการปลูกพืชผักสวนครัวตามฤดูกาล เช่น ผักกาด ผักชี ต้นหอม คื่นช่าย ผักบุ้ง มะเขือ... การเลี้ยงสัตว์หลายอย่างเพื่อเป็นอาหาร เช่น ไก่พื้นบ้าน ไก่ไข่ เป็ด ปลาตุก กบ หมูป่า และขายเป็นรายได้ให้กับครอบครัว...ได้ทำปุ๋ยหมักปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยพืชสดจากวัชพืชในท้องถิ่น เช่น ปอเทือง ฟาง หญ้าแห้ง ต้นกล้วย วัสดุต่าง ๆ เหลือใช้จากการเกษตรกรรมไว้ใช้ในการปลูกพืชเพื่อลดรายจ่าย การซื้อปุ๋ยเคมี...การทำสารกำจัดแมลงจากสะเดา ตะไคร้หอม เพื่อลดต้นทุนในการผลิตและลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น...มีการรวมกลุ่มเพื่อนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนมาผลิตสินค้า เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก การแปรรูปพริก การปลูกผักปลอดสารพิษ การทำเส้นหมี่บ้านวัง การทำสมุนไพรพื้นบ้าน การปลูกมะขามเทศเพชรโนนไทย การทำปลาสัมคุณธรรม การเลี้ยงจิ้งหรีดและการทำปุ๋ยจากมูลจิ้งหรีด การปลูกผักหวาน เป็นต้น

2. ด้านการเพิ่มรายได้ มีรายได้จากการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และสมาชิกหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เช่น กลุ่มอาชีพการปลูกหญ้าแฝกและขยายพันธุ์หญ้าแฝก... กลุ่มการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝก...กลุ่มอาชีพการปลูกผักปลอดสารพิษ...กลุ่มการปลูกมะขามเทศเพชรโนนไทย...กลุ่มการทำปลาสามัคคีธรรม...กลุ่มการทำเส้นหมี่บ้านวัง...กลุ่มการปลูกสมุนไพร และการแปรรูปสมุนไพรในชุมชน... กลุ่มการทำพวงหรีดดอกไม้จันทร์...กลุ่มการปลูกพริกน้ำหยด และการแปรรูปพริก...กลุ่มการเลี้ยงจิ้งหรีดและการทำปุ๋ยจากมูลจิ้งหรีด...กลุ่มการปลูกมะนาวในวงบ่อซีเมนต์และการขยายพันธุ์มะนาว...กลุ่มการทอเสื่อ...กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า และกลุ่มการทำ การเกษตรผสมผสาน

3. ด้านการออม ส่วนใหญ่มีการออมเงินผ่านธนาคารชุมชน...การเป็น สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์สัจจะ...กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต...และกลุ่มต่างๆในหมู่บ้าน

4. ด้านการดำรงชีวิต ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ...ยึดมั่นใน หลักธรรมคำสอนของศาสนา...มีความซื่อสัตย์สุจริต...มีคุณธรรม...มีส่วนร่วมในการทำงานแบบ... ทำงานตามหลักประชาธิปไตย...ปฏิบัติตามกฎระเบียบชุมชน...ร่วมกันส่งเสริมทำนุบำรุงประเพณี วัฒนธรรม...และสืบทอดภูมิปัญญาของชุมชน

5. ด้านการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีส่วน ร่วมช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดชุมชน ลดการเผาขยะและการรักษาสิ่งแวดล้อมโดยการไม่ตัด ต้นไม้...ช่วยกำจัดขยะมูลฝอยโดยการฝังและทำไปทำปุ๋ย เพื่อลดขยะในชุมชน...ร่วมปลูกต้นไม้ใน บ้านเรือนและการปลูกป่าชุมชนตามเทศกาลวันแม่ วันพ่อ วันสำคัญต่างๆ...และช่วยกันดูแลแหล่งน้ำ ของชุมชนและการใช้น้ำอย่างประหยัด

6. ด้านการเอื้ออาทร ได้นำรายได้จากการรวมกลุ่มฅาปนกิจสงเคราะห์ ศูนย์สงเคราะห์ และกองทุนสวัสดิการชุมชน ส่วนหนึ่งมาแบ่งปันเพื่อสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เป็นท นการศึกษาสำหรับเด็ก คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

ผลการติดตามการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนิน ชีวิตประจำวัน รายบุคคล

ผู้วิจัยและทีมงาน ได้ติดตามผู้นำต้นแบบเล่าให้ฟังว่าหลังจากการอบรมจาก กศน. อำเภอนนทบุรีแล้ว ได้ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนี้

นายศิริโชค จริงสันเทียะ ที่อยู่ 131 หมู่ที่ 9 ตำบลกำบัง ได้จัดกิจกรรมเพื่อการ ลดรายจ่าย เช่น ปลูกข้าว ปลูกพืชผัก เลี้ยงสัตว์หลายอย่างเพื่อเป็นอาหาร ลดรายจ่ายจากการซื้อ อาหารจากภายนอก ส่งผลให้มีเพิ่มรายได้ ได้เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และการเป็นสมาชิก

กลุ่มอาชีพในหมู่บ้าน ได้ดำรงชีวิตและมีส่วนร่วมการส่งเสริมประชาธิปไตย การเลือกผู้นำที่ซื่อสัตย์ สุจริต เพื่อเป็นผู้นำในการจัดการชุมชนที่ดี ยึดมั่นหลักธรรมคำสอนของศาสนา ได้เข้าร่วมกิจกรรมสำคัญตามวัฒนธรรมประเพณีของหมู่บ้าน ร่วมกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด และส่งเสริมให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข อย่างสม่ำเสมอ มีส่วนร่วมอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การรักษาความสะอาดที่สาธารณะ การกำจัดขยะของหมู่บ้าน การดูแลและรักษาแหล่งน้ำของหมู่บ้านเสมอ ๆ และมีส่วนร่วมจัดสวัสดิการของหมู่บ้าน เป็นสมาชิกที่ดี ช่วยเหลือเอื้ออาทรการดูแลผู้สูงอายุ เด็ก คนพิการ คนด้อยโอกาส ในหมู่บ้าน

นายจำลอง แก่นสันเทียะ ที่อยู่ 30 หมู่ที่ 10 บ้านหนองประดู่ ตำบลสำโรง เล่าว่า ตนเองเป็นผู้ใหญ่บ้าน มีความสนใจเรื่องการทำการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอยู่แล้ว และต้องการทำเป็นแบบอย่างให้ชาวบ้าน เริ่มต้นที่การลดรายจ่าย ได้ปรับปรุงพื้นที่ของตนเองด้วยวิธีการใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น เช่น แกลบจากโรงสีข้าว มูลสัตว์ที่เลี้ยง ฟาง หญ้า เพื่อแก้ปัญหาดินเค็ม ทำแก้มลิง เลี้ยงปลาในคลองแก้ม ปลูกสะเดา ริมบ่อ คั้นนา เพื่อใช้เป็นสารไล่แมลงและเป็นแนวกันลม ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น จากการแปรรูปข้าวสามสีจากนาเกษตรอินทรีย์ของตนเอง สีแล้วบรรจุจำหน่ายเป็นข้าวคุณภาพ เพื่อเพิ่มมูลค่าและได้นำแนวคิดมาทำการเกษตรแบบผสมผสาน ได้จัดกิจกรรมรณรงค์ประหยัดพลังงานด้วยการส่งเสริมชาวบ้านให้ทำและใช้เตาเศรษฐกิจซึ่งประหยัดเชื้อเพลิง ลดการทำลายสิ่งแวดล้อมด้านการดำรงชีวิต เนื่องจากเป็นผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเลือกจากประชาชนจึงได้ยึดมั่นการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย นำชาวบ้านเข้าวัดและปฏิบัติธรรมเป็นประจำ ร่วมกับชาวบ้านกำหนดกฎระเบียบของชุมชน ได้เป็นผู้นำได้การจัดกิจกรรมเพื่อสืบทอดประเพณี วัฒนธรรม กิจกรรมการต่อต้านยาเสพติดในหมู่บ้าน กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของคนในหมู่บ้าน ร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการทำงานร่วมกับองค์กรเครือข่ายชุมชนเพื่อให้ชาวบ้านอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และประชาชนอยู่ร่วมกันด้วยความรักสามัคคีและไม่แตกแยก

นางจิตติมา ยาสันเทียะ ที่อยู่ 233 หมู่ที่ 4 บ้านโกรกกระสัง ตำบลมะค่า ได้ลดรายจ่าย โดยทำนาปลูกข้าวไว้กินเอง ปลูกผักตามฤดูกาล มีการทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยชีวภาพจากเศษวัสดุในครัวเรือนไว้ใช้เอง ทำสารไล่แมลงจากสะเดา ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง ด้านการเพิ่มรายได้ ได้ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ด้านการดำรงชีวิต ได้มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของหมู่บ้าน ดำเนินชีวิตโดยยึดมั่นในการทำความดี ไม่สร้างปัญหาแก่ชุมชน ปฏิบัติตามกติกาสังคมของหมู่บ้าน เข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีสำคัญของหมู่บ้านทุกครั้ง ด้านการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกิจกรรมรักษาความสะอาดของชุมชน กิจกรรมปลูกต้นไม้ ด้านการเอื้ออาทร ได้มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการแก่เด็ก คนชรา และผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและร่วมกิจกรรมรณรงค์รู้รักสามัคคีในชุมชน

นายมานพ หนูสันเทียะ ที่อยู่ 76 หมู่ที่ 1 ตำบลคางพลู ด้านการลดรายจ่าย ได้ทำนาปลูกข้าว ปลูกผักชะอม ถั่วฝักยาว มะเขือพวง ปลูกข้าวโพด เลี้ยงไก่ ไก่กินในครัวเรือน ได้ใช้วัตถุดิบในชุมชนทำขนมพื้นบ้านเพื่อจำหน่ายในชุมชน ด้านการเพิ่มรายได้ มีการรวมกลุ่มอาชีพ การปลูกมะเขือเปราะ การปลูกแฝง การปลูกพืชตามฤดูกาล การปลูกพืชไร่ ด้านการดำรงชีวิต ได้ยึดตามหลักคำสอนของศาสนา การไปทำบุญวันสำคัญๆ การเข้าร่วมประชุมของหมู่บ้านทุกเดือน การสืบทอดการทำบายศรี การเลี้ยงศาลตาปู่ ร่วมกิจกรรมออกกำลังกายกลุ่มอสม. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ร่วมรณรงค์การมีถังขยะทุกครัวเรือน ด้านการเอื้ออาทร ได้รวมกลุ่มฌาปนกิจชุมชน รวมกลุ่มการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ

นางนรินทร์ จงกล ที่อยู่ 55 หมู่ที่ 13 ตำบลด่านจาก ยึดอาชีพทำนาปลูกข้าว เป็นหลักเพื่อไว้กินในครอบครัว บางปีที่ฝนดีข้าวก็ให้ผลผลิตดี บางปีฝนแล้งก็ผลผลิตน้อยไม่เพียงพอ กินตลอดปี จึงคิดเลี้ยงหมูหลุมโดยการทำอาหารจากธรรมชาติ การใช้สารสกัดจากธรรมชาติรักษา โรค ไส้แมลง ดับกลิ่น ลดต้นทุนการผลิต ขายได้กำไรมากขึ้น มีโรงสีข้าว ได้รามาเลี้ยงหมู เป็ด ไก่ นำมูลหมูหลุมและเศษวัสดุเหลือใช้มาทำเป็นปุ๋ยใช้การเกษตรของตนเอง เหลือจำหน่ายให้กับชุมชน ใกล้เคียง เพิ่มรายได้ ปลูกสมุนไพรเพื่อในสำหรับรักษาโรคให้สัตว์เลี้ยง ต่อมาได้เรียนรู้เรื่องการแปรรูปสมุนไพร จากการศึกษาดูงานกับคน.อำเภอนนไทย ที่โรงพยาบาลอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี นำสมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชนมาแปรรูปเป็นน้ำมันเหลือง สเปรย์บรรเทาอาการปวดเมื่อย ยาหม่องครีม ยาต้มโบราณ เป็นต้น

นางมณี ธัญญานนท์ ที่อยู่บ้านโนนพริก ตำบลโนนไทย แต่เดิมทำงานในโรงงานอยู่จังหวัดสมุทรปราการ กลับมาอยู่บ้านด้วยอาการเจ็บป่วยเป็นโรคกระดูกทับเส้นทำงานไม่ได้ เงินออมที่มีติดตัวมาก็รักษาตนเองจนเกิดเป็นหนี้เป็นสิน ต่อมาเมื่อมีครอบครัวมาแนะนำให้ลองทำบัญชีครัวเรือน จากการบันทึกบัญชีระยะหนึ่ง พบว่า มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ ด้วยการสำรวจแหล่งที่มาของเงิน คิดหาวิธีประหยัด วางแผนชีวิตด้วยการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เช่น ทำนาปลูกข้าวกินเองโดยไม่จ้างแรงงานหรือรถจักร การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ สารสกัดจากสมุนไพรไล่แมลงศัตรูพืช ลดการใช้สารเคมี เริ่มปลูกมะนาว เลี้ยงปลา เลี้ยงกบ เลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงเป็ด การปลูกผักสวนครัวในหลุมพอเพียงเพื่อประหยัดพื้นที่ ประหยัดน้ำ เริ่มมีเงินเหลือเพื่อนำไปใช้หนี้ ธกส. และทำอย่างมาจนปัจจุบันนี้ และได้เพียงปันสิ่งที่ได้เรียนจาก กศน.กับคนในชุมชน

สรุปได้ว่า ผลจากการติดตามผู้นำต้นแบบเป็นรายบุคคล โดยวิธีการสัมภาษณ์ และการสังเกตพฤติกรรมและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวัน หลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า

ผู้นำต้นแบบได้ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวัน ในกิจกรรมการลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การออม การดำรงชีวิต การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเอื้ออาทร (การแบ่งปัน, ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน)

ภาพกิจกรรมการสัมภาษณ์ผู้นำต้นแบบเป็นรายบุคคลเพื่อถอดบทเรียน
การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ผลการศึกษาชุมชนต้นแบบหมู่บ้านโคกพรม

ผลการวิเคราะห์ชุมชนต้นแบบหมู่บ้านโคกพรม ตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ด้วยการร่วมเรียนรู้ข้อมูลชุมชน แผนชุมชน ทูทางสังคม ทรัพยากร ปัญหาของชุมชน เรียนรู้การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหา เรียนรู้วิธีการบริหารจัดการ การทำกิจกรรมการเรียนรู้และการติดตามและการประเมินผลกิจกรรม เพื่อยืนยันผลการใช้กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 15 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะ ได้แก่ นายมานะ เชียงสันเทียะ ผู้นำชุมชนแบบไม่เป็นทางการ นายธง คำกำพุด นายสมศักดิ์ สารโชติ นายแก้ว แป้งสันเทียะ นายเฉลิม สารโชติ นางชูศรี อยู่เจริญ และนางองุ่น แป้งสันเทียะ ประธานกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญาชาวบ้านต้นแบบ และแหล่งเรียนรู้ เรื่องการปลูกหญ้า และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก เรื่องการทำนาแบบลดต้นทุน เรื่องการทำเกษตรแบบไร่นาสวนผสม เรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการปลูกผักปลอดสารพิษ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์และครูกศน.ตำบล ครูศรช.และครูประจำกลุ่มที่ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบหมู่บ้านโคกพรม โดยการศึกษาผลการจัดกิจกรรม 7 ด้าน ดังนี้

ด้านสภาพชุมชนต้นแบบบ้านโคกพรม

ผลการศึกษาชุมชนบ้านโคกพรม ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประสบปัญหาภัยแล้ง ปัญหาหนี้สิน ปัญหาดินเค็ม ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำในไร่นา ปัญหา

ไม่มีเมล็ดพันธุ์ข้าว ปัญหาโรคพืช โรคสัตว์ ปุ๋ยมีราคาแพง น้ำมันราคาแพง แหล่งอาหารและไม่มีใช้ สอยลดลง เกษตรกรขาดความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เกษตรกรการประกอบอาชีพการทำนา แบบเดิมประสบปัญหาการขาดทุนและความยากจน เนื่องจากต้นทุนการผลิตสูง มีรายได้พอยังชีพ ไปวัน ๆ ไม่มีเงินออม จากสภาพดังกล่าวจึงเป็นจุดเปลี่ยนที่ชาวบ้านโคกพรม เริ่มต้นดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เริ่มต้นที่รวมกลุ่มกันการลดต้นทุนการทำนาข้าวมะลิอินทรีย์ ปลอดภัย ดั่งนี้

1. นัดหมายชาวบ้านมาประชุม เพื่อหารือพูดคุยสภาพปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน ระดมความคิดเห็น และเรียนรู้เรื่องการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายซึ่งเป็นทีไปที่มาของรายจ่ายในครัวเรือน การรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อการลดรายจ่าย การประหยัด และการหาวิธีเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน

2. การเชิญคุณหมอมจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา มาตรวจเลือด เพื่อหาสารพิษที่ตกค้างในร่างกาย จากการใช้สารเคมี ยาฆ่าแมลงโดยไม่ป้องกัน กินอาหารโดยไม่ล้าง สารเคมีปนเปื้อน การซื้อผักผลไม้จากตลาดมาบริโภคซึ่งมีสารตกค้างจำนวนมาก ผลการตรวจเลือด สารพิษที่ตกค้างในร่างกาย มีทั้งระดับอันตรายมาก ระดับอันตรายปานกลาง และระดับอันตรายน้อย ซึ่งจากการตรวจเลือด ทำให้ชาวบ้านเกิดความตระหนักและสร้างกระแสที่จะเรียนรู้การผลิตใช้เอง กินเอง ลดการใช้สารเคมี ทำสารไล่แมลงด้วยพืชสมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชน ณ ปัจจุบันชาวบ้านโคกพรมเลิกใช้สารเคมีในการไล่แมลง ทำในประชาชนมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น

ผลการศึกษาชุมชนบ้านโคกพรมมีการทำกิจกรรมการลดค่าใช้จ่าย การเพิ่มรายได้ และได้ ฝึกปลอดภัยจากสารพิษ ซึ่งดีต่อสุขภาพดังนี้ การปลูกตำลึง จำนวน 106 ครัวเรือน การปลูกขจร ไร่เพื่อบริโภค จำนวน 73 หลังคาเรือน การปลูกขิง ไร่เพื่อบริโภค จำนวน 53 หลังคาเรือน การปลูก ข่า ไร่เพื่อบริโภค จำนวน 101 หลังคาเรือน และมีไร่เพื่อจำหน่าย จำนวน 1 หลังคาเรือน การปลูก ตะไคร้ ไร่เพื่อบริโภค จำนวน 101 หลังคาเรือน และมีไร่เพื่อจำหน่าย จำนวน 1 หลังคาเรือน การปลูกมะกรูดไร่เพื่อบริโภค จำนวน 102 หลังคาเรือน การปลูกแมงลัก ไร่เพื่อบริโภค จำนวน 75 หลังคาเรือน การปลูกโหระพา ไร่เพื่อบริโภค จำนวน 80 หลังคาเรือน การปลูกกะเพรา ไร่เพื่อ บริโภค จำนวน 102 หลังคาเรือน การปลูกมะนาว ไร่เพื่อบริโภค จำนวน 66 หลังคาเรือน และปลูก ไร่เพื่อจำหน่าย 1 หลังคาเรือน การปลูกมะละกอ ไร่เพื่อบริโภค จำนวน 28 หลังคาเรือน และปลูกไว้ เพื่อจำหน่าย 4 หลังคาเรือน และการปลูกขี้เหล็ก ไร่เพื่อบริโภค จำนวน 28 หลังคาเรือน และปลูก ไร่เพื่อจำหน่าย 4 หลังคาเรือน

3. การวิเคราะห์ดิน เกษตรกรแต่ละคนเรียนรู้เรื่องการเก็บดินตัวอย่างดิน การนำ ดินในแปลงนามาฝึกวิเคราะห์หาค่า Ph ด้วยตนเอง ทำให้ทราบว่าดินมีธาตุอาหารอะไร ขาดธาตุ อาหารอะไร และจะต้องปรับปรุงอย่างไร โดยรวมดินบ้านโคกพรมมีธาตุอาหารต่ำ ดินเค็มและ

มีการแพร่กระจายความเค็มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆต้องฟื้นฟูดินอย่างมาก รวมทั้งต้องฟื้นฟูสภาพแวดล้อม

4. การทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ สูตรเทียบเท่าสารเคมี สูตร 15-15-15, สูตร 16-16-16 สูตร 13-13-21 การทำปุ๋ยน้ำหมักจากหมักกล้วย การปลูกถั่วพล้า ปอเทือง โสน เพื่อไถกลบ เป็นปุ๋ยพืชสดเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้ดิน ทำให้ลดรายจ่ายในการทำนาได้เป็นอย่างดี

5. การเรียนรู้และการสังเกตธรรมชาติ ถ่ายทอดความรู้โดยภูมิปัญญาของหมู่บ้าน นายมานะ เชียงสันเทียะ เล่าให้ฟังว่าจากคำบอกเล่าของปู่ย่าตายายเรื่องการคำนวณฝนด้วยวิธีสังเกตธรรมชาติ โดยตนเองได้เฝ้าสังเกตสิ่งที่บอกเล่ามา 5 ปีติดต่อกัน พบว่า การสังเกตจากตัวบั้ง ถ้าตัวบั้งทำรูในนา การสังเกตจากฝนจะแล้ง ถ้าตัวบั้งทำรู บนคันนา ทำนายว่าปีนั้นน้ำจะดี การสังเกตให้ดำเนินการระหว่างเดือน มกราคม-พฤษภาคม ของทุกปี การสังเกตจากนกกลุ่ม ถ้านกกลุ่มวางไข่ในนา ทำนายว่าปีนั้นจะมีฝนทิ้งช่วง ถ้านกกลุ่มออกลูกแล้วฝนจะตก การสังเกตให้ดำเนินการระหว่างเดือน มกราคม-พฤษภาคม ของทุกปี และการสังเกตหย้าธัญญาภาศหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า หย้าหาวย วิธีการใช้มือลูบลงไปตามใบเบาๆ ถ้ามีรอยหยัก 3 ช่วง ทำนายว่าปีนั้นจะมีฝนตกตลอดทั้งปี ถ้ามีรอยหยักที่ต้นใบ ทำนายว่าปีนั้นฝนจะดีต้นปี

จากการเรียนรู้และการสังเกตธรรมชาตินี้จะเป็นข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเพาะปลูกข้าว เช่น ถ้าฝนดีปลูกข้าวหอมมะลิจะเกี่ยวจมน้ำ ทำให้ผลผลิตเสียหาย ถ้าฝนไม่ดีนาเกลือหรือนาลุ่มจะต้องปลูกข้าวเหลืองประทิวได้ดี

6. การศึกษาระบบนิเวศ การตัดข้าวปน การสังเกตศัตรูพืชหรือศัตรูธรรมชาติ เช่นต่อ แตน ผึ้งเป็นแมลงที่มีประโยชน์จะกินพวกเพลี้ย หนอน การลงแปลงนาเพื่อตรวจการเจริญเติบโตของต้นข้าว ถ้าโตมากกว่าต้นอื่นให้ถอนทิ้ง เลือกเฉพาะรวงที่ดีเก็บไว้ทำพันธุ์ในปีต่อไป จากกิจกรรมดังกล่าวตั้งแต่ต้นทำให้บ้านโคกพรมมีฐานการเรียนรู้ที่ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น 4 ฐานการเรียนรู้ คือ ฐานการเรียนรู้ด้วยตนเอง ฐานการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฐานการเรียนรู้สถาบันการเงิน ฐานการเรียนรู้กระบวนการพัฒนาความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน และแผนชุมชน

ด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง

1. ด้านการลดรายจ่าย นางอรุณ แบ่งสันเทียะ ประธานกลุ่มการทำบัญชีครัวเรือน เล่าให้ฟังว่า ได้จัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายครัวเรือนอย่างง่าย ทำให้ทราบถึงการใช้จ่ายที่จำเป็นไม่จำเป็น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น และลดรายจ่ายด้วยการปลูกผักสวนครัว บนขอบบ่อ เลี้ยงปลาในนาข้าว เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ อีกทั้งลดละเลิกอบายมุข เหล้า บุหรี่ การซื้อหอย

2. ด้านการเพิ่มรายได้ นางชูศรี อยู่เจริญ สมาชิกกลุ่มทำนาลดต้นทุน เล่าให้ฟังว่า ได้เรียนรู้เรื่องการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ การใช้ปุ๋ยพืชสดโดยไถกลบปอเทือง การใช้สมุนไพรไล่แมลง

ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สุขภาพดีจากการได้กินข้าว กินผักปลอดสารพิษ การเลี้ยงปลาไว้รับประทานเองและเหลือก็จำหน่ายเพิ่มรายได้

3. ด้านการประหยัด นายเฉลิม สารโชติ ประธานกลุ่มออมทรัพย์ เล่าให้ฟังว่ามีสมาชิกออมเงินสัจจะสะสม กลุ่มออมทรัพย์ เห็นความสำคัญของการออมเงิน การมีคุณธรรม 5 ประการ มีความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความไว้น้ำใจซึ่งกันและกัน เห็นอกเห็นใจกัน หล่อหลอมให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่บ้าน กลุ่มบริการด้านเงินกู้ การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก และชุมชน

4. ด้านการเรียนรู้ นายแก้ว แป้งสันเทียะ ประธานกลุ่มทำนาแบบลดต้นทุน ภูมิปัญญาด้านการเล่นมโหรีปีพาทย์ และเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดการทำทนายฝนเพื่อการตัดสินการทำนา เช่น ถ้าช่วงไหนที่ตัวบั้งทำรูในพื้นที่น้ำจะแล้ง ถ้าตัวบั้งทำรูบนคันน้ำจะมาก ถ้าฝนดีจะปลูกข้าวหอมมะลิ ถ้าฝนไม่ดีจะปลูกข้าวพันธุ์เหลืองประทิว หรือพันธุ์อื่นๆที่เหมาะสม ภูมิปัญญาด้านการใช้สมุนไพรขับไล่แมลง จากต้นสาบเสือ ใบสะเดา ยาสูบ น้ำส้มสายชูและเหล้าขาวมาผสมกันแล้วหมักไว้ 15 วัน นำมาฉีดข้าวในนา ฉีดพืชผักสวนครัว ได้ทั้งข้าวปลอดสารพิษ ผักปลอดสารพิษ ชาวบ้านโคกพรมจึงมีสุขภาพที่แข็งแรงกันถ้วนหน้า นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านวงมโหรีปีพาทย์วงใหญ่ จากรุ่นสู่รุ่น เพื่อแสดงในงานประเพณีสำคัญของชุมชนเป็นประจำ

5. ด้านการอนุรักษ์ดิน น้ำและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน นายธง กำคำพูด ประธานกลุ่มปลูกหญ้าแฝก เล่าให้ฟังว่า บ้านโคกพรมได้ปลูกหญ้าแฝกเพื่อการปรับปรุงดิน ส่งเสริมการปลูกต้นไม้บนคันนา ปลูกไม้ผลบริเวณขอบบ่อสลับกับการปลูกผักสวนครัว

6. ด้านการเอื้ออารีต่อกัน บ้านโคกพรมมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มกองทุนเงินล้าน ผลประโยชน์จากการแบ่งคืนให้สมาชิก ส่วนหนึ่งได้นำไปช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้พิการ จัดสวัสดิการให้กับหมู่บ้าน ส่งเสริมการปฏิบัติเป็นประจำทุกวันพระ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับบ้านอื่นๆ

7. ด้านเกษตรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) นายมานะ เชียงสันเทียะ ประธานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบลโนนไทย เล่าให้ฟังว่า ได้ดำเนินการปลูกหญ้าแฝก เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ 1 ด้านการปลูกและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก ภาคตะวันออกเฉียง และได้เผยแพร่เรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก โดยการสอน/ฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั้งภายในชุมชน ภายนอกชุมชน และต่างประเทศ การแสดงผลงานในรูปแบบการจัดนิทรรศการ การร่วมเวทีเสวนาร่วมกับครูกศน. อำเภอโนนไทยและหน่วยงานอื่นๆอย่างต่อเนื่อง การเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำนาแบบลดต้นทุน เรื่องการปุยหมักอินทรีย์ การทำสารไล่แมลงจากสมุนไพร การทำเตาเผาถ่านเพื่อให้ได้น้ำส้มควันไม้เป็นสารไล่แมลง ปราชญ์ชาวบ้านด้านข้าว ด้านบัญชีรายรับ-รายจ่ายครัวเรือน

เป็นต้น

ด้านการดำเนินวิถีชีวิตตามทางสายกลางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ เน้นเกษตรพึ่งตนเอง มีการปลูกผักปลอดสารพิษไว้บริโภคในครัวเรือน และเหลือไว้จำหน่าย การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพโดยใช้วัตถุดิบในชุมชน ซึ่งเป็นการลดต้นทุนการผลิต

2. ความมีเหตุมีผล การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาดัดแปลงให้ได้อุปกรณ์การทำปุ๋ยอินทรีย์ การยึดหลักประชาธิปไตยและมีระเบียบกติกากในการบริหารจัดการกลุ่ม การปลูกต้นไม้และปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. การมีภูมิคุ้มกัน มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักออมเงิน ประหยัด และเป็นคนเคารพระเบียบ กติกาของหมู่บ้าน ทุกวันที่ 1 สมาชิกต้องมาออมเงินกับกลุ่ม การมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เป็นเงินกองทุนที่สมาชิกในชุมชนได้พึงพิงได้กู้ยืมเพื่อนำมาประกอบอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นกองทุนเงินล้าน กลุ่มออมทรัพย์ โครงการ กข.คจ. การกู้ยืมยามฉุกเฉินเดือดร้อน ดอกเบี้ยจากการดำเนินงาน นำมาเป็นทุนสวัสดิการให้กับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ทุนการศึกษาของเด็ก กองทุนฉุกเฉิน เช่น งานศพ การเจ็บป่วย หรือกรณีเกิดภัยธรรมชาติ

4. เจื้อนไขความรู้ กิจกรรมที่ลดความรุนแรงของปัญหาการใช้สารเคมี การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต การสืบทอดภูมิปัญญา และนำความรู้สมัยใหม่ประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยให้เหมาะกับกิจกรรม ความรอบรู้เหตุการณ์ ศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ เข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ มีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน

5. เจื้อนไขคุณธรรม คนในชุมชนมีความรัก ความเอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ผู้นำและผู้บริหารกลุ่มมีความซื่อสัตย์โปร่งใส ตรวจสอบได้

ด้านสภาพปัจจุบันของชุมชนบ้านโคกพรม

ชุมชนบ้านโคกพรม เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่พึ่งพาตนเอง ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิต โดยมีกลุ่มกิจกรรม ดังนี้

1. กลุ่มส่งเสริมปุ๋ยอินทรีย์ ลด ละ เลิก การใช้ปุ๋ยเคมี
2. กลุ่มส่งเสริมการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายครัวเรือน
3. กลุ่มส่งเสริมปลูกพืชผัก/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น เพื่อบริโภคในครัวเรือนและแลกเปลี่ยนผลผลิตภายในชุมชน
4. กลุ่มเลี้ยงปลา (ธนาคารอาหารชุมชน) อนุบาลพันธุ์ปลาเพื่อปล่อยสู่บึงสาธารณะและแจกจ่ายให้กับสมาชิก
5. กลุ่มส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

6. กลุ่มส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด โดยการไถกลบตอซังข้าวและการปลูกพืชล้มลุก ตระกูลถั่ว เพื่อปรับปรุงสภาพดิน เพิ่มอินทรีย์วัตถุ มีการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ที่แบ่งออกเป็น กลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ กลุ่มปุ๋ยพืชสด กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มหญ้าแฝก กลุ่มทำนาลด ต้นทุน

7. กลุ่มบัญชีครัวเรือน ช่วยให้ชาวบ้านลดค่าใช้จ่ายในการซื้อข้าว และสามารถ นำไปจำหน่ายได้อีกทางเพิ่มรายได้ขึ้นมา และเป็นฝึกปลอดภัยจากสารพิษ ซึ่งดีต่อสุขภาพเป็นอย่างมาก

ด้านปัจจัยความสำเร็จของชุมชน

จากการดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง บ้านโคกพรหมอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิด การพัฒนาแบบบูรณาการทั้งการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม บนฐานการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติ ส่งผลให้ชาวบ้านโคกพรหมมีวิถีชีวิตอยู่ติดกับชุมชน อย่างเรียบง่าย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน มีความเข้มแข็ง มีความมุ่งมั่นใฝ่รู้กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกในหมู่บ้าน การประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเข้า มาให้การสนับสนุนในหมู่บ้าน และการมีสมาชิกที่ให้ความร่วมมือร่วมใจ

2. ปัจจัยด้านการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ที่ทั้งรูปแบบที่เป็น ทางการและไม่ใช่ทางการ กล่าวคือ มีการพบปะนัดหมายกันเป็นประจำทุกต้นเดือนทำให้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การลองผิดลองถูก ไม่ย่อท้อ นำความผิดพลาดในอดีตมาปรับใช้ปัจจุบันและการ ค้นหาลิขิตใหม่เพื่อทำให้ปัจจุบันดี อนาคตดี มีความยั่งยืน สมาชิกทุกคนมีความตั้งใจจริง โดยเริ่มการ เรียนรู้จากเรื่องดิน การพัฒนาปรับปรุงดิน ซึ่งดินเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ข้าว พันธุ์พืช การเรียนรู้เรื่องการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการสร้างแผนงาน กิจกรรมการ ประกอบอาชีพ การเรียนรู้การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ การใช้สมุนไพรไล่แมลง เพื่อนำวัตถุดิบใน ท้องถิ่นมาใช้อย่างมีคุณค่า การขุดลอกแหล่งน้ำที่มีอยู่ประจำไร่นา เปรียบเสมือนองค้ำน้ำที่คอยกัก เก็บน้ำในช่วงฝนทิ้งช่วง การเรียนรู้ดังกล่าวส่งผลให้บ้านโคกพรหมเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ที่มีการขยายเครือข่ายการเรียนรู้ดูงานแก่หมู่บ้านอื่น ๆ เป็นประจำและก่อให้เกิดการเรียนรู้ทักษะ การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยิ่ง

3. ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย บ้านโคกพรหมมีภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนให้การ สนับสนุน ได้แก่ กศน.อำเภอโนนไทย เครือข่ายอนุรักษ์หญ้าแฝกภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กปร. กรมพัฒนา ที่ดิน/เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา มูลนิธิชัยพัฒนา กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เกษตร อำเภอ/จังหวัดเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัด/เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน

องค์การบริการส่วนตำบล ตลอดทั้งนี้ทั้งนี้การเมืองในท้องถิ่นทำให้การสนับสนุนทั้งด้านวิชาการและด้านงบประมาณ รวมทั้งมาเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำให้กำลังใจ สร้างความภาคภูมิใจให้แก่ชุมชนเป็นอย่างดี จากองค์ประกอบดังกล่าวส่งผลให้บ้านโคกพรม ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ 1 ระดับประเทศ ด้านการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ถวายเป็นพระราชสักการะโดยมูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) กรมพัฒนาที่ดิน และบริษัท ปตท. ซึ่งก็ถือเป็นรางวัลที่ยืนยันว่าชุมชนชนบทหากมีหัวใจแห่งการเรียนรู้ทบทวนสิ่งที่ตั้งมามีอยู่และนำมาปรับใช้ให้เหมาะสม จะสร้างความมั่งคั่งมั่นคงอยู่มีสุขได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

ด้านผลการยืนยันการใช้กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำแบบ

ผลการวิเคราะห์ชุมชนต้นแบบเพื่อยืนยันการใช้กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ด้านความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชาวบ้านโคกพรมส่วนมากเป็นผู้นำแบบไม่เป็นทางการที่เป็นชาวบ้านยอมรับ ให้เกียรติและยกย่อง สภาพการดำเนินงานของผู้นำมีการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน การเปลี่ยนสภาพสิ่งแวดล้อม สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนและภายนอกชุมชน การหาทางออกร่วมกัน การวางแผนชีวิต การประกอบอาชีพ การจัดบัญชีรายรับรายจ่ายในครัวเรือน การจัดบัญชีต้นทุนอาชีพ ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ทำกิจกรรมการเพิ่มรายได้ ลดการพึ่งพาภายนอกและการพึ่งพาตนเอง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ที่ 2 ด้านผู้นำชุมชนมีจิตสาธารณะของผู้นำ เนื่องจากชุมชนบ้านโคกพรมเป็นชุมชนเก่าแก่ ผู้นำชุมชนในอนาคตมีการสืบทอดสิ่งที่ตั้งมามีอยู่และเป็นต้นแบบด้านจิตสาธารณะและปมเพาะพฤติกรรมจิตสาธารณะสู่เยาวชนรุ่นหลัง ด้านการเป็นผู้นำในการสืบทอดวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน เป็นผู้นำในการกำหนดกฎกติกาของชุมชนและการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม การช่วยกันดูแลรักษาและรับผิดชอบสิ่งของสาธารณะ เสียสละเพื่อส่วนรวม ร่วมมือ ร่วมใจทำงานเพื่อส่วนรวม และการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนา

กลยุทธ์ที่ 3 ด้านความเป็นผู้นำ ชุมชนบ้านโคกพรมมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่แสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาความยากจน หนี้สิน ปรับทัศนคติของชาวบ้าน เรื่องการเลิกใช้สารเคมีในการภาคเกษตร การทำเกษตรอินทรีย์ การลดต้นทุนการเกษตร ประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเข้าวัดปฏิบัติธรรม เพื่อลด ละ เลิกอบายมุข

กลยุทธ์ที่ 4 ด้านทักษะการจัดการของผู้นำ ชุมชนบ้านโคกพรมมีการจัดระบบการประกอบอาชีพตามฤดูกาล การแสวงหาแนวทางการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อให้การทำงานประสบผลสำเร็จ การแก้ปัญหาเน้นให้ที่ประชุมร่วมกันเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาและติดตามผลการแก้ปัญหาและในขณะเดียวกันก็แสวงหาความรู้ใหม่ๆมาพัฒนาชุมชนเสมอ

กลยุทธ์ที่ 5 ด้านทักษะการสอนของผู้นำ ผู้นำชุมชนมีการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ ด้านการประกอบอาชีพ แก่ประชาชนในชุมชนและภายนอก ชุมชน พัฒนาชุมชนบ้านโคกพรหมให้เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงาน ฝึกประสบการณ์ เรื่องการทำนา แบบลดต้นทุน การทำเกษตรอินทรีย์ การทำปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกผักปลอดสารพิษ การทำบัญชีเพื่อลดรายจ่าย ที่ประสบผลสำเร็จเป็นแบบอย่างที่ดี เกิดความมั่นใจในวิธีการที่หลากหลายในการ ถ่ายทอดความรู้ และประเมินสถานการณ์ตามสภาพจริง

ภาพปัจจุบันชุมชนต้นแบบหมู่บ้านโคกพรหม
หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่พึ่งพาตนเอง ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิต

1. กลุ่มส่งเสริมปุ๋ยอินทรีย์ ลด ละ เลิก การใช้ปุ๋ยเคมี

2. กลุ่มส่งเสริมการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายครัวเรือน

3. กลุ่มส่งเสริมปลูกพืชผัก/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น เพื่อบริโภคในครัวเรือน
และแลกเปลี่ยนผลผลิตภายในชุมชน

4. กลุ่มเลี้ยงปลา (ธนาคารอาหารชุมชน) อนุบาลพันธุ์ปลา เพื่อปล่อยสู่บึงสาธารณะและแจกจ่ายให้กับสมาชิก

5. กลุ่มส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

6. กลุ่มส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด โดยการไถกลบตอซังข้าวและการปลูกพืชล้มลุกตระกูลถั่ว เพื่อปรับปรุงสภาพดิน เพิ่มอินทรีย์วัตถุ

7. กลุ่มบัญชีครัวเรือน ช่วยให้ชาวบ้านลดค่าใช้จ่ายในการซื้อข้าว และสามารถนำไปจำหน่ายได้อีกทางเพิ่มรายได้ขึ้นมา และเป็นผักปลอดภัยจากสารพิษ ซึ่งดีต่อสุขภาพเป็นอย่างมาก ซึ่งสามารถจำแนกจำนวนครัวเรือนที่ปลูกไว้ที่บ้านได้ดังนี้

กิจกรรมลดรายจ่ายในครัวเรือน	ภาพประกอบ
<p>1.ปลูกตำลึง จำนวน 106 ครัวเรือน สรรพคุณใช้ตำลึงรักษาอาการ ถูกขมของพืชหรือสัตว์ (เช่น บุง) เกิดอาการคันหรือผื่นแดงก็ใช้ใบ ตำลึงขี้เอน้ำมาทาให้ทั่วบริเวณที่มีอาการ ก็จะทุเลาหรือหายไป ในไม่ช้า</p>	
<p>2.ปลูกขจร ไม้เพื่อบริโภค จำนวน 73 หลังคาเรือน ต้นขจรเป็นไม้ เลื้อยขึ้นต้นเนื้อแข็ง หรือเถาของขจรมีขนาดเล็กแต่จะมีความ เหนียวมาก ซึ่งสามารถใช้เถาขจรแทนเชือกได้</p>	
<p>3.ปลูกขิง ไม้เพื่อบริโภค จำนวน 53 หลังคาเรือน ขิงเป็นพืชล้มลุก มีเหง้าใต้ดิน เปลือกนอกสีน้ำตาลแกมเหลือง เนื้อในสีนวลมีกลิ่น หอมเฉพาะ</p>	
<p>4.ปลูกข่า ไม้เพื่อบริโภค จำนวน 101 หลังคาเรือน และมีไม้เพื่อ จำหน่าย จำนวน 1 หลังคาเรือน ข่าเป็นพืชที่จัดเป็นเครื่องเทศใน การดับกลิ่นคาวและเพิ่มรสชาติให้อร่อย</p>	
<p>5.ปลูกตะไคร้ ไม้เพื่อบริโภค จำนวน 101 หลังคาเรือน และมีไม้ เพื่อจำหน่าย จำนวน 1 หลังคาเรือน สรรพคุณทางยา เช่น บำรุง ธาตุ แก้โรคทางเดินปัสสาวะ ขับลมในลำไส้ทำให้เจริญอาหาร แก้ โรคหืด แก้อหิวตักโรค บำรุงสมอง ส่วนหัวสามารถใช้แก้โรค เกลื้อน ท้องอืดท้องเฟ้อ โรคนิว ช่วยลดความดันสูง น้ำมันตะไคร้ หอมใช้ทาแก้คันได้</p>	
<p>6.ปลูกมะกรูด ไม้เพื่อบริโภค จำนวน 102 หลังคาเรือน นิยมใช้ใบ มะกรูดและผิวมะกรูดเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องปรุงอาหารหลาย ชนิด</p>	

กิจกรรมลดรายจ่ายในครัวเรือน	ภาพประกอบ
<p>7. ปลูกแมงลัก ไว้เพื่อบริโภค จำนวน 75 หลังคาเรือน สรรพคุณ ขับลมในลำไส้ อากาศอืดอัด แน่นไม่สบายท้อง ใบแมงลักต้มน้ำดื่ม บรรเทาอาการหวัด อาการคัดจมูก น้ำมูกไหล หลอดลมอักเสบ บรรเทาอาการผื่นคัน พิษจากพืช พิษสัตว์กัดต่อย หรืออาการคัน จากเชื้อรา ใช้ใบแมงลักสดโขลกพอกบริเวณที่มีอาการ แก้ท้องร่วง ท้องเสีย เพิ่มน้ำนมแม่ ต้มแก้ท้องผูก แนะนำให้ใช้กับหญิงตั้งครรภ์ และแม่ที่เลี้ยงลูกด้วยนมตนเอง</p>	
<p>8. ปลูกโหระพา ไว้เพื่อบริโภค จำนวน 80 หลังคาเรือน สรรพคุณ ช่วยแก้อาการจุกเสียด แน่นท้อง ช่วยย่อยอาหาร เมื่อรับประทาน จะทำให้จุกโล่ง และท้องสบาย</p>	
<p>9. ปลูกกะเพรา ไว้เพื่อบริโภค จำนวน 102 หลังคาเรือน สรรพคุณ ใบบำรุงธาตุไฟธาตุ ขับลมแก้ปวดท้อง แก้จุกเสียด และขับลม เมล็ด เมื่อนำไปแช่น้ำเมล็ดจะพองตัวเป็นเมือกขาว ใช้พอกบริเวณ ตา รากที่แห้งแล้วขงหรือต้มน้ำร้อนดื่มรักษาแผลในกระเพาะอาหาร ในใบมีฤทธิ์ขับน้ำดี ช่วยย่อยไขมันและลดอาการจุกเสียด</p>	
<p>10. ปลูกมะนาว ไว้เพื่อบริโภค จำนวน 66 หลังคาเรือน และปลูก ไว้เพื่อจำหน่าย 1 หลังคาเรือน สรรพคุณ ช่วยขับลมได้ดี น้ำของ ผลมะนาวเปรี้ยวจัด เป็นยาขับเสมหะ เมื่อเด็กหกล้มหัวโน ใช้ มะนาวผสมกับดินสอพองพอกบริเวณที่โนจะทำให้เย็นและยุบเร็ว</p>	
<p>11. ปลูกมะละกอ ไว้เพื่อบริโภค จำนวน 28 หลังคาเรือน และปลูก ไว้เพื่อจำหน่าย 4 หลังคาเรือน สรรพคุณ รับประทานมะละกอสุก เป็นประจำป้องกันและบำบัดโรคปวดข้อปวดหลังได้ รากมะละกอ ตัวผู้ แช่เหล้าขาวทาแก้ปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ ไม่มีแรง ใช้ใบ มะละกอสดย่างไฟหรือลวกกับน้ำร้อนใช้ประคบบริเวณที่ปวด</p>	

กิจกรรมลดรายจ่ายในครัวเรือน	ภาพประกอบ
<p>12. ปลุกซี้เหล็ก ไว้เพื่อบริโภค จำนวน 28 หลังคาเรือน และปลุกไว้เพื่อจำหน่าย 4 หลังคาเรือน สรรพคุณค่าดอก รักษาโรคนอนไม่หลับ ราก รักษาไข้ รักษาโรคเหน็บชา ทาแก้เส้นอัมพฤกษ์ให้หายอ่อน แก้ฟกช้ำ ลำต้นและกิ่ง เป็นยาระบาย รักษาโรคผิวหนัง แก้โรคกระษัย เปลือกต้น รักษาโรคริดสีดวงทวาร</p>	